

ДВНЗ “Донецький національний технічний університет”
Факультет економіки та менеджменту
Кафедра управління і фінансово-економічної безпеки

“До захисту допущено”

Завідувач кафедри

О.Ю. Попова
(підпис)

“ ____ ” _____ 20__ року

Випускна кваліфікаційна робота

Освітнього ступеня “магістр”

на тему: “Управління фінансово – економічною безпекою підприємства”

Виконала студентка II курсу, групи ФІКм-19а
Спеціальності 072 - Фінанси, банківська справа та страхування

Новік Катерина Павлівна

Керівник: к.е.н., доцент кафедри УФЕБ
Катранжи Л.Л.

(підпис)

Рецензент: директор ТОВ “Альтаір – Центр+”
Турчин М.С.

(підпис)

*Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає
запозичень з праць інших авторів без відповідних
посилань.*

Студент _____
(підпис)

Покровськ – 2020р.

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

Факультет економіки та менеджменту

Кафедра управління і фінансово-економічна безпека

Освітній ступінь: магістр

Напрямок підготовки (спеціальність) 072 - Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр і назва)**ЗАТВЕРДЖУЮ:****Завідувач кафедри**

_____/Попова О.Ю./

“ ____ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ****Новік Катерині Павлівні**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) „Управління фінансово – економічною безпекою підприємства”Керівник проекту (роботи) Катранжи Леонід Леонідович к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від „28” вересня 2020 року № 725

2. Строк подання студентом проекту (роботи) 14.12.2020 р.3. Вихідні дані до роботи фінансова звітність ТОВ „Альтаір+”, нормативно-правові акти з питань регулювання і забезпечення діяльності суб'єктів господарювання.4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) теретичні основи управління фінансово – економічною безпекою підприємства, аналіз стану управління фінансово – економічних показників підприємства, на прикладі ТОВ „Альтаір+”, удосконалення системи управління фінансово – економічною безпекою на підприємстві.5. Перелік графічного матеріалу (з точною вказівкою обов'язкових креслень) рисунки, таблиці.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Катранжи Л. Л., доцент кафедри УФЕБ		
2	Катранжи Л. Л., доцент кафедри УФЕБ		
3	Катранжи Л. Л., доцент кафедри УФЕБ		

7. Дата видачі завдання 21.09.2020.**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Визначення місця управління фінансово – економічною безпекою в діяльності підприємства, вивчення методичних основ оцінки рівня фінансово – економічної безпеки, особливостей фінансово – економічної безпеки підприємства - провайдера	21.09.20 – 19.10.20	
2	Аналіз практики управління підприємством - провайдером, на прикладі ТОВ «Альтаір+», оцінка його фінансового стану і перспектив розвитку	20.10.20 – 09.11.20	
3	Розробка рекомендацій щодо підвищення рівня фінансово – економічної безпеки підприємства - провайдера	10.11.20 – 03.12.20	
4	Оформлення кваліфікаційної роботи	04.12.20 – 10.12.20	
5	Підготовка кваліфікаційної роботи до захисту	11.12.20 – 14.12.20	

Студент

(підпис)**Новік К.П.**

(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)**Катранжи Л.Л.**

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Новік К.П. Управління фінансово – економічною безпекою підприємства /Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня "магістр" за спеціальністю 072-Фінанси, банківська справа та страхування. – ДВНЗ ДонНТУ, Покровськ, 2020.

В роботі досліджено сутність фінансово – економічної безпеки підприємства як важливої системи забезпечення стійкості підприємства до мінливого зовнішнього середовища. Надано характеристики методів оцінки рівня фінансово – економічної безпеки та досліджено особливості сучасних методів. Виявлено найбільш прийнятний метод в оцінці рівня фінансово – економічної безпеки підприємства на основі інтегрального підходу, перевагою якого є охоплення великої кількості важливих показників діяльності в один інтегральний показник. Здійснено аналіз показників господарської діяльності ТОВ «Альтаір+», проаналізовано конкурентне середовища, здійснено SWOT – аналіз, а також проведено оцінку рівня фінансово – економічної безпеки підприємства на даному етапі розвитку. Удосконалено методику оцінки рівня фінансово – економічної безпеки підприємства, запропоновану науковцями Н.В. Бондарчуком та М. Гуменчуком, відповідно до специфіки діяльності ТОВ «Альтаір+». Доведено ефективність удосконаленої методики завдяки можливості об'єктивної оцінки фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» та виявлення резервів покращення діяльності компанії. На підставі аналізу фактичного рівня фінансово – економічної безпеки визначеного підприємства розроблено систему заходів та надано розрахунок планованих ефектів від впровадження вдосконалень.

Ключові слова: управління, підприємство, фінансово – економічна безпека, інтегрований показник, ефективність.

Список публікацій здобувача 1. Катранжи Л.Л., Новік К.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства (на прикладі ТОВ «Альтаір+») / Л. Л. Катранжи, К. П. Новік // Молодий вчений. — 2020. — №11. URL: molodyvcheny.in.ua/ua/archive/87/

ABSTRACT

Novik K.P. Management of financial and economic security of the enterprise / Graduation qualification work for the degree of "master" in the specialty 072 Finance, banking and insurance. – SHEI DonNTU, Pokrovsk, 2020.

The essence of financial and economic security of the enterprise as an important system of ensuring the stability of the enterprise to the changing external environment is investigated in the work. The characteristics of methods for assessing the level of financial and economic security are given and the features of modern methods are studied. The most acceptable method in estimating the level of financial and economic security of the enterprise on the basis of the integrated approach is revealed, the advantage of which is the coverage of a large number of important indicators of activity in one integrated indicator. The analysis of indicators of economic activity of LLC Altair + is carried out, the competitive environment is analyzed, the SWOT - analysis is carried out, and also the estimation of a level of financial and economic safety of the enterprise at the given stage of development is carried out. The method of assessing the level of financial and economic security of the enterprise, proposed by scientists NV Bondarchuk and M. Humenchuk, in accordance with the specifics of the activities of Altair + LLC. The effectiveness of the improved methodology is proved due to the possibility of an objective assessment of the financial and economic security of Altair LLC and the identification of reserves to improve the company. Based on the analysis of the actual level of financial and economic security of a certain enterprise, a system of measures has been developed and the calculation of the planned effects from the implementation of improvements has been provided.

Key words: management, enterprise, financial and economic security, integrated indicator, efficiency.

List of publications of the applicant 1. Katranzhi L. L. Management of financial and economic security of the enterprise (on the application of TOV "Altair +") / L. L. Katranzhi, K. P. Novik // Molodiy Vcheniy. - 2020. - No. 11. URL: molodyvcheny.in.ua/ua/archive/87/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Сутнісна характеристика управління фінансово-економічною безпекою підприємства.....	10
1.2. Сучасна методологія оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства	21
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АЛЬТАЇР+»).....	38
2.1 Загальна характеристика підприємства.....	38
2.2 Аналіз господарсько-економічної діяльності підприємства.....	42
2.3 Оцінка системи управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Альтаїр+».....	50
Висновки до розділу 2.....	59
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	62
3.1 Удосконалення методики оцінки управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Альтаїр+».....	62
3.2 Основні заходи покращення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства.....	68
3.3 Економічна ефективність заходів покращення управління фінансово-економічною безпекою підприємства	76
Висновки до розділу 3.....	84
ВИСНОВКИ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	90
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Регулювання та захист діяльності вітчизняних підприємств є одним з багатьох важливих напрямків нашої держави. Причиною цього є вплив результатів їх функціонування на розвиток та стан ринкової економіки.

Роль підприємств неабияка, оскільки функції підприємств зводиться до оновлення економіко-фінансової системи країни, побудови середовища для впровадження інновацій, переходу до нових перетворень та відсторонення від традиційної системи. Через це в системі державного сприяння розвитку підприємств та різного виду бізнесу в Україні важливого значення набуває фінансово – економічна безпека підприємств, завдяки якій результативна діяльність підприємств є очікуваною.

Фінансово-економічна безпека підприємства - досить нова категорія в економічній науці, адже раніше більша увага науковців була направлення в напрямок економічної безпеки країни.

На сьогодні управління фінансово-економічною безпекою підприємства являє собою політику забезпечення збалансованості й стійкості фінансового стану підприємства, ефективної реалізації валютної, інвестиційної, розрахункової, фондової, грошово-кредитної сфер його діяльності.

Необхідність управління фінансово – економічною безпекою підприємства полягає у тому, що в сучасних умовах господарювання, які характеризуються невизначеністю та ризиками, багато підприємств стають банкрутами саме через неефективне управління фінансовими ресурсами та економічною сферою діяльності підприємства, неповноцінне використання потенціалу, нехтування перебарчанням кризових станів та відсутність чітко спланованих заходів на випадок їх настання.

Саме продумана система управління фінансово – економічною безпекою підприємства здатна звернути увагу на такі складові діяльності підприємства як фінанси, кадри, інформація, організація, інтеграція, платоспроможність, рентабельність, ліквідність. А методологічні підходи, які дають змогу кількісно

розрахувати рівень фінансово – економічної безпеки на підприємстві, надають фінансовим працівникам цінну інформацію щодо резервів його підвищення.

Безперечно, ефективність управління фінансово-економічною безпекою підприємств досягається завдяки численним результатам досліджень вітчизняних та закордонних теоретиків та практиків, в тому числі Н.М. Яркіної, К.С. Горячевої, М.М. Остафія, В.Г. Гончара, А.П. Лазарева, І.В. Чібісової, Є.М. Івашиної, О.В. Орлика, Л.А. Сиволапа, В.А. Воропай, Н.В. Бондарчука, М. Гуменчука, К.О. Бойка, І.П. Ткаченка, Ю.О. Швець та інших.

Але залишається недостатньо розглянутою проблема управління фінансово – економічною безпекою підприємства в сучасних економічних реаліях. А тому тема випускної кваліфікаційної роботи магістра є досить актуальною у сьогоденні.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження управління фінансово-економічною безпекою в діяльності компанії та удосконалення практики управління фінансово-економічною безпекою компанії ТОВ «Альтаір+» шляхом розробки ефективних заходів.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансово – економічною безпекою ТОВ «Альтаір+».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних і практичних аспектів управління фінансово-економічною безпекою компанії ТОВ «Альтаір+».

Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні завдання:

- уточнити зміст і сутність управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- дослідити сучасні методи оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств;
- здійснити оцінку господарсько - економічної діяльності компанії;
- дослідити систему управління фінансово – економічною безпекою ТОВ «Альтаір+»;
- удосконалити методику оцінки управління фінансово-економічною безпекою підприємства;

- розробити ефективні заходи покращення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства;
- встановити економічну ефективність запропонованих заходів.

Визначення сутності поняття фінансово – економічної безпеки підприємства необхідно для того, щоб мати уявлення про генезис самого поняття, структури та специфіки системи управління даною сферою діяльності підприємства.

Вивчення сучасних методів оцінки рівня фінансово – економічної безпеки підприємства має на меті виокремлення із всієї сукупності фінансово – економічних показників саме тих, які найбільш точно відображатимуть дану категорію у кількісному вимірі, а вибір найефективнішої з методик пояснюється специфікою діяльності кожного підприємства, яке саме по собі є унікальним.

Також причиною вибору найефективнішої методики оцінки фінансово – економічної безпеки є те, що специфіка діяльності кожного окремого підприємства породжує пріоритетність для кожного окремого суб'єкта господарювання у виборі показників, що характеризують його поточний стан.

Аналіз господарсько – економічної діяльності ТОВ «Альтаїр+» потрібен для того, щоб мати уявлення про те, з якими специфічними економічними та фінансовими рисами даної компанії матимемо справу, щоб чітко визначити резерви, які можемо використати для підвищення рівня фінансово – економічної безпеки компанії.

Суттєвого значення має розробка системи ефективних заходів, які покращать різні сфери діяльності компанії ТОВ «Альтаїр+», а позитивний ефект від запропонованих заходів засвідчить саме про те, що вони мають бути практично впроваджені в процесі управління компанією.

Інформаційною базою для написання роботи є законодавчі та нормативні документи, навчально-методична література, фінансова звітність підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутнісна характеристика управління фінансово-економічною безпекою підприємства

В сучасних умовах фінансової нестабільності в Україні, яка характеризується постійними змінами внутрішнього і зовнішнього середовища, одним з найактуальніших питань є забезпечення життєздатності підприємств. Загрози, які існують, можуть впливати на ефективність виробництва, раціональне використання ресурсів, платоспроможність та фінансову стійкість підприємств та організацій.

Постійне підвищення ризику господарської діяльності може призвести до значного зниження рівня фінансового стану підприємства, а в майбутньому привести до його банкрутства. Це потребує від кожного суб'єкта господарювання розробки та реалізації системи фінансово-економічної безпеки. Фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, яка містить в собі різні складові, які направлені на забезпечення ефективності використання матеріальних, трудових, інформаційних та фінансових ресурсів. Отже, оцінка рівня фінансово-економічної безпеки, застосування нових методів та алгоритмів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств потребують подальшого дослідження і продовжують привертати увагу багатьох науковців і практиків.

Важливість вивчення сутності управління фінансово – економічної безпеки суб'єктів господарювання та її підтримки полягає в тому, що вітчизняні підприємства діють у важких фінансових, зовнішньоекономічних, політичних та правових умовах, а до того ж спрямовують свою діяльність не лише на «виживання» на ринку, а й на зростання рентабельності та ефективності своєї діяльності.

Рівень фінансово-економічної безпеки завдячує саме якості управління нею на підприємстві, спрямованого на мінімізацію загроз і ризиків.

Знаємо, що загроза – це певна подія, що несе за собою небезпеку втрат, збитку, шкоди підприємству. Коротко, загроза - це можлива небезпека.

Ризик являє собою можливість небажаної події, втрати, недосягнення очікуваних результатів діяльності підприємства або відхилень від них. Він пов'язаний з загрозами через фактор невизначеності. Інтуїтивної критерієм оцінки ризику служить побоювання та передбачення ризиків. Ризик часто пов'язаний з ситуацією вибору: між привабливим, але менш надійним варіантом і менш привабливим, але більш надійним, а отже, з прийняттям рішень в умовах вибору.

Загрози економічній та фінансовій безпеці підприємства можуть бути найрізноманітнішими.

Загроза завжди породжує небезпеку. Небезпека можна уявити як стан, в якому знаходиться об'єкт безпеки внаслідок виникнення загрози цьому об'єкту.

Але, головна відмінність між загрозою і небезпекою є те, що небезпека є властивістю об'єкта безпеки і характеризує його здатність протистояти прояву загроз, а загроза - властивістю об'єкта взаємодії або знаходяться у взаємодії елементів об'єкта безпеки, які виступають в якості джерела загроз. Поняття загрози має причинно - наслідковий зв'язок не тільки з поняттям небезпеки, але і з можливою шкодою як наслідком негативної зміни умов існування об'єкта. Можливість нанесення шкоди визначає величину небезпеки.

Отже, безпеку підприємства можна розглядати, як стан захищеності від загроз.

Декларована в нашій країні ринкова економіка, не виключає регулювання державою економічних відносин, стосується це і питань економічної безпеки. Економічна безпека є гарантом стабільності функціонування підприємства. Його стійкості, конкурентоспроможності на ринку. Економічна стійкість охороняється як від прямих, так і від потенційних посягань. Кількістю їх вживає наш урядом нормативних актів показує, що проблема дуже серйозна.

Тому доречно дослідити сутнісну характеристику управління фінансово – економічною безпекою підприємства.

Слід зазначити, що наукова література, незважаючи на новизну поняття фінансово-економічної безпеки, містить велику кількість наукових результатів щодо самого поняття «фінансово-економічна безпека».

Загалом поняття «управління» сучасний науковець Н.М. Яркіна розуміє як обов'язковий звичний процес, що є необхідною умовою функціонування будь-якого підприємства. Саме управління є важливим фактором забезпечення синергічності та цілісності структурних складових підприємства [1, с. 130-136].

Слід додати, що управління на підприємстві спрямоване не лише на людську діяльність, а й на функціонування усіх складових підприємства як системи. У будь-якому випадку процес управління має на меті забезпечення результативності та рентабельності діяльності підприємства.

Управління такою сферою діяльності підприємства як фінансово – економічна безпека, посідає особливе місце в системі управління підприємством в цілому, впливаючи абсолютно на всі сфери його діяльності. Фінансова безпека є невід'ємною складовою фінансового менеджменту підприємства та повинна бути реалізована в системі певних стратегічних і тактичних заходів та відповідати сучасним умовам господарювання. У науковій літературі з питань фінансової безпеки суб'єктів господарювання наведена велика кількість визначень фінансової безпеки. Серед основних критеріїв визначення сутності фінансово-економічної безпеки підприємства виділяють стратегічний, ресурсний та функціональний.

Так, М.М. Єрмошенко надає таке визначення фінансової безпеки. За результатами її наукових досліджень фінансово-економічна безпека підприємства – це, насамперед, певний фінансовий стан підприємства, що містить ефективний набір інструментів, методів та прийомів, а також характеризується фінансовою стабільністю, що дозволяє підприємству міцно займати свою нішу та протистояти негативним впливам і загрозам середовища функціонування, використовуючи наявні ресурси, що є у власності підприємства [2].

Дослідник М.М. Остафій, вивчаючи нестабільність підприємництва як загрозу економічної безпеки держави надав власне тлумачення поняттю фінансово – економічної безпеки підприємства. Отож, за М.М. Остафієм, фінансово – економічна безпека підприємства - це здатність суб'єкта підприємництва результативно і рентабельно здійснювати свою господарську діяльність протягом усього часу ведення бізнесу. При цьому мають застосовуватися певні заходи та засоби фінансового характеру, що спрямовані на оптимізацію використання ресурсів та спрямовані на мінімізацію негативних впливів підприємницького середовища [3, с.27-29].

Науковець В.Г. Гончар виділяє такі складові фінансово – економічної безпеки: фінанси підприємства та економічна складова. Фінансову складову науковець розглядає як здатність підприємства впроваджувати ефективну фінансову стратегію. Характеристику економічної складової фінансово – економічної безпеки підприємства за В.Г. Гончаром наведено на Рис.1.2.

Згаданий науковець пояснює кожен складову таким чином.

Інтелектуальна складова – це частина економічної безпеки підприємства спрямована на розвиток за збереження інтелектуального потенціалу суб'єкта господарювання.

Кадрова складова являє собою забезпечення висококваліфікованими кадрами, зниження плинності кадрів, розвиток персоналу на робочому місці.

Соціальна безпека – це забезпечення інтересів працівників, задоволення як матеріальних їх потреб, так і нематеріальних.

Технічна складова – забезпеченість підприємства необхідною технікою та попередження загроз у вигляді стихійних лих тощо, а також протиправних дій працівників підприємства.

Технологія – вагома складова, що відповідає за конкурентоспроможність товарів на ринку завдяки специфічній технології їх виготовлення.

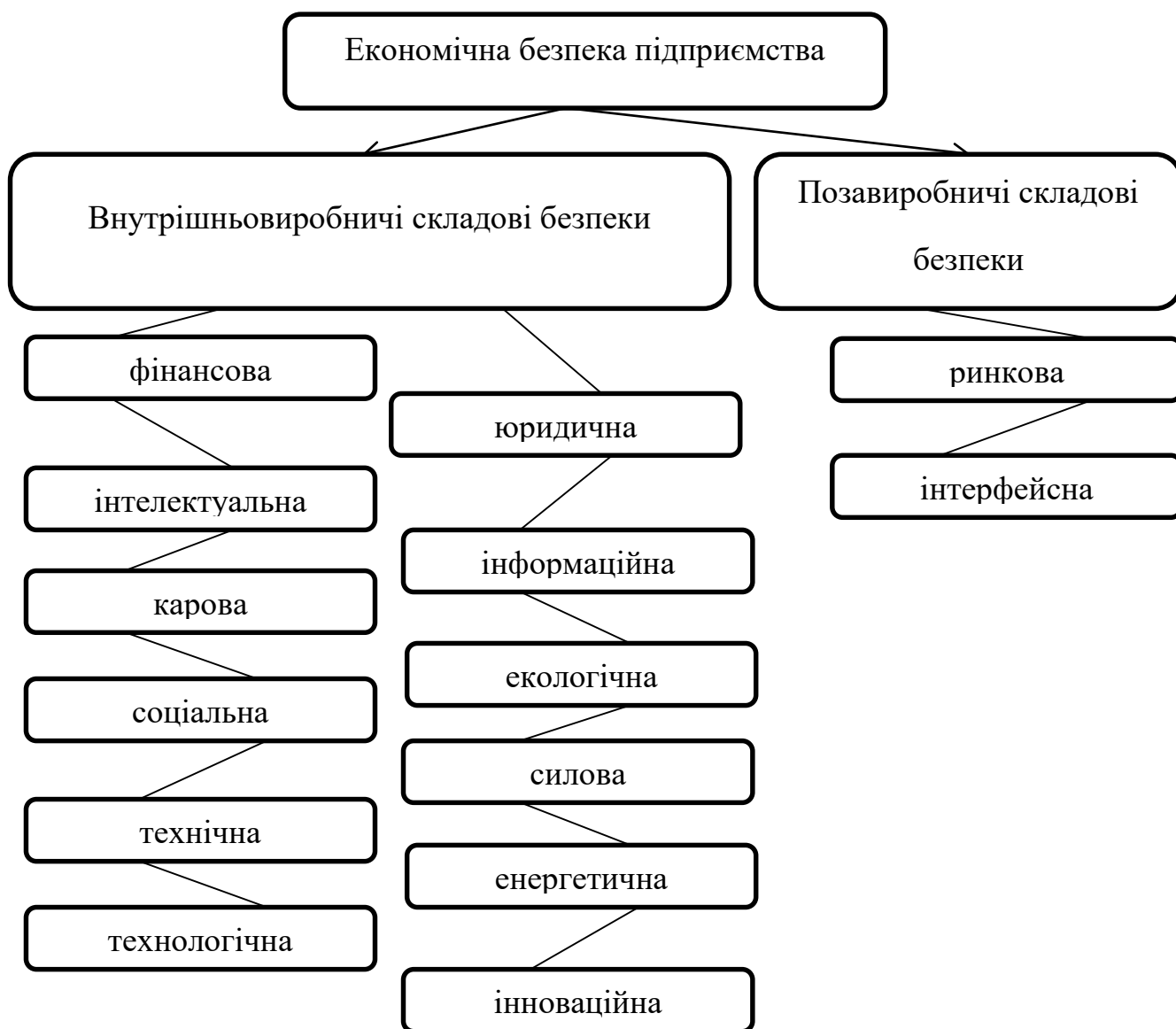

Рисунок 1.2 Складові економічної безпеки підприємства

Джерело: складено автором на основі [4, с.152].

Цікавою складовою економічної безпеки підприємства є силова складова як забезпеченість фізичної та моральної безпеки працюючих людей на підприємстві.

Сутність енергетичної складової полягає у збереженні енергетичного потенціалу підприємства згідно статуту [4, с.150 - 159].

Науковець Лазарева А.П. зазначає, що управління фінансово-економічною безпекою підприємства являє собою процес забезпечення найефективнішої роботи операційної системи підприємства та економії ресурсів, збереження певних умов трудової діяльності кадрів, певного рівня якості здійснення процесів

на підприємстві, забезпечення наростання потенціалу та сталості розвитку господарської одиниці.

Зазначений науковець пропонує власне бачення структури фінансово – економічної безпеки підприємства. Згідно наукових результатів А.П. Лазаревої, фінансово – економічна безпека підприємства складається із фінансової складової, інтелектуально - кадрової складової, техніко –технологічної, політико – правової, екологічної, силової. Слід зазначити, що за ієрархією складових, то найбільшу увагу науковець приділяє саме фінансовій складовій. На думку науковця, саме завдяки фінансовій складовій можна домогтися фінансової стабільності на підприємстві, платоспроможності, ліквідності, фінансової незалежності, забезпечити оптимальне залучення ресурсів, ідентифікувати загрози і ризики настання фінансових втрат у майбутньому періоді, захищати фінансові інтереси власників [5, 130-134].

Отож, існує величезна кількість думок щодо сутності поняття фінансово – економічної безпеки підприємства, але, на нашу думку, не слід забувати, що кожне підприємство є унікальним, а тому система фінансово-економічної безпеки не може бути однаковою на усіх підприємствах, установах, організаціях. Відмінність фінансово-економічної безпеки на різних підприємствах залежить від специфіки діяльності, спеціалізації, місця підприємства на ринку, його потенціалу, інтелекту кадрів тощо.

При чому система економічної безпеки підприємства може бути тільки комплексною. Її забезпечення тісно пов'язано з рівнем забезпечення науково-технічної, кадрової, екологічної, інформаційної, фізичної безпеки та інших.

На думку багатьох науковців фінансово-економічна безпека підприємства завдячує лише добре продуманій концепції, що її забезпечує на конкретному підприємстві. Ця концепція має включати засоби, заходи та методи забезпечення фінансової стійкості та економічного розвитку підприємства.

Також ми вважаємо, що безпосередня реалізація дій по захисту підприємства від небезпек і загроз може бути покладена на спеціальну службу безпеки, що включає напрямок забезпечення фінансово - економічної безпеки. З

цього приводу науковці І.В. Чібісова та Є.М. Івашина висловили свою думку, що фінансовими важелями забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємства є стимули і заохочення персоналу, а також грошові санкції, якщо виникли ситуації, що порушили рівень безпеки підприємства за вини або бездіяльності кадрів [6].

Щодо механізму управління фінансово-економічною безпекою підприємства, то науковець О.В. Орлик зазначає, що сутність фінансово-економічної безпеки зводиться до того, що:

- підприємство здатне саме розробляти стратегію в умовах невизначеності зовнішнього середовища;
- фінансові інтереси захищені на усіх можливих рівнях фінансових відносин;
- підприємство є фінансово стійким;
- забезпечення сталого економічного зростання;
- ефективне використання ресурсів підприємства, що відображається у показниках фінансової звітності;
- якісна продукція чи послуги, що дає змогу запобігти прорахунків підприємства у своїй діяльності.

Таким чином О.В. Орлик процес управління фінансово – економічною безпекою поділяє на такі етапи:

1. Чітке визначення фінансових інтересів підприємства для подальшого їх забезпечення.
2. Прогнозування можливих загроз і збитків, а також розробка заходів щодо зменшення та запобігання їх негативного впливу.
3. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства шляхом визначення рівня його безпечного стану, побудова множини показників такого стану, зазначення порогового рівня цих показників, порівняння порогового рівня показників із фактичними на підприємстві, розрахунок інтегрального показника фінансово – економічної безпеки підприємства.

4. Планування бюджету в рамках забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.
5. Реалізація запланованих заходів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.
6. Контроль заходів, направлених на підтримку безпечного стану підприємства.
7. Зворотний зв'язок у реалізації заходів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства шляхом корегування вже розробленої системи заходів.

Науковець зазначає, що процесом управління фінансово-економічною безпекою на підприємстві має займатися абсолютно весь персонал (співробітники, підрозділи, служби). При цьому кожен повинен чітко знати свої обов'язки та відповідальність для того, щоб процес управління був дійсно ефективним.

До того ж зазначений науковець відзначає п'ять рівнів фінансово-економічної безпеки підприємства (Рис. 1.3).

Абсолютний рівень фінансово – економічної безпеки за О.В. Орлик характеризується достатністю власних засобів для функціонування підприємства.

Нормальний стан, коли власних засобів практично достатньо для здійснення господарської діяльності.

За нестійкого рівня фінансово – економічної безпеки підприємству не вистачає власних коштів, а тому воно залучає середньо – та довгострокові кредитні кошти для нормального функціонування підприємства.

За критичного стану підприємство окрім середньо – та довгострокових кредитних коштів залучає ще й короткострокові.

В період кризового стану підприємство не може забезпечити нормальне функціонування ані власними, ані залученими коштами.

Аналіз ряду наукових джерел дозволяє констатувати, що до складу механізму управління фінансовою безпекою підприємства можна віднести такі основні складові елементи, як: об'єкти та суб'єкти управління, сукупність фінансових інтересів підприємства, функції, принципи і методи управління,

організаційну структуру, нормативно-правове забезпечення, інформаційне забезпечення тощо. Усі перелічені складові елементи управління в сукупності складають механізм управління фінансово-економічною безпекою.

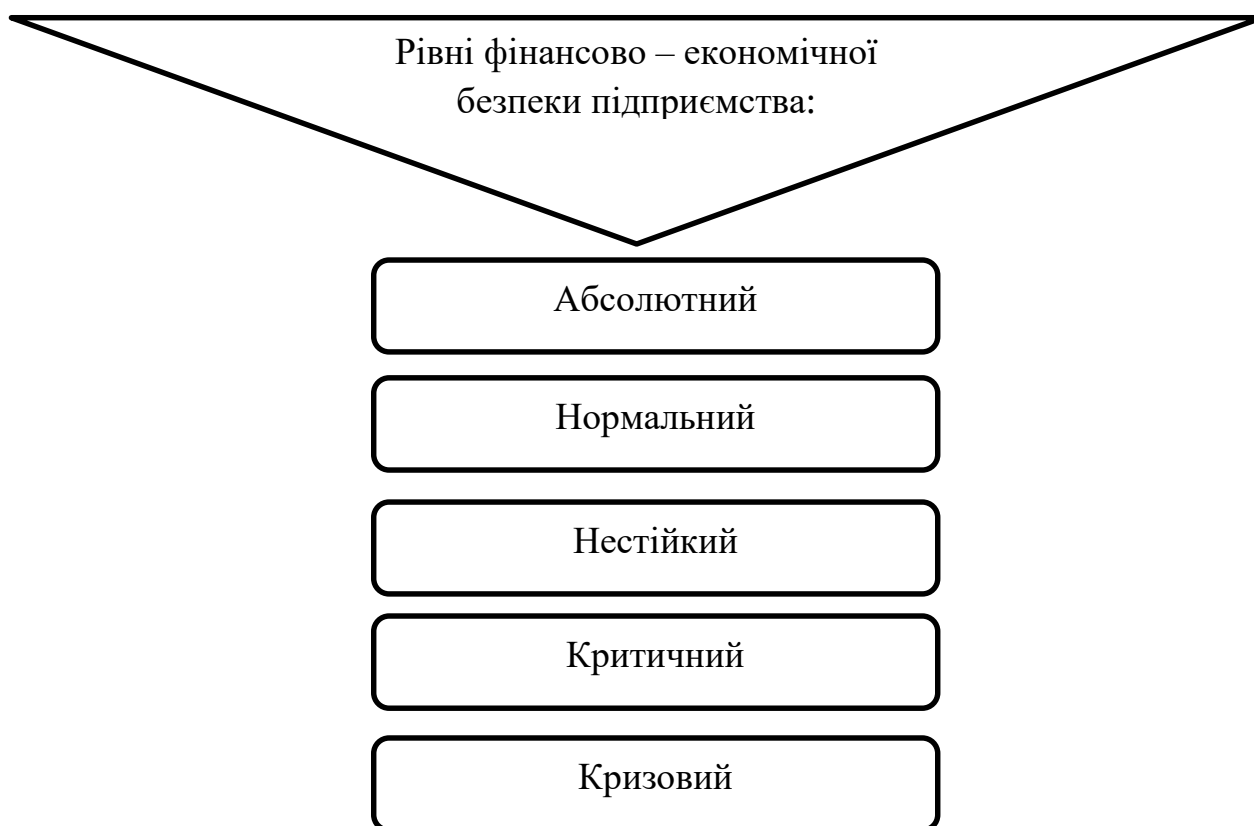

Рисунок 1.3 Рівні фінансово – економічної безпеки підприємства

*Джерело: складено автором на основі [7, с.222-232]

Також О.В. Орлик наголошує на тому, що процес управління фінансово – економічною безпекою має ґрунтуватися на таких принципах:

- принцип законності, тобто усі заходи безпеки мають бути легітимними та несу перечити чинному законодавству;
- принцип системності побудови, тобто всі елементи безпеки мають бути структурно пов'язаними;
- принцип економічної доцільності – ефективність безпеки має бути вищою за її вартість;
- ефективності управлінських рішень;
- принцип результативності – ефективне подолання загроз та своєчасне їх попередження;

- принцип оптимізації витрат - витрати на попередження та/або подолання загроз повинні бути адекватними їх рівню та обсягу;
- обґрунтованості – заходи безпеки мають здійснюватися з використанням останніх досягнень НТП;
- принцип комплексності – залучення усіх суб'єктів та активів підприємства у підтримці фінансово – економічної безпеки;
- збалансованості – співвідношення інтересів підприємства, окремих підрозділів та персоналу;
- принцип своєчасності – тобто заходи безпеки мають бути вчасними, адже зволікання може призвести до фінансових втрат і кризового стану;
- безперервності – характеризує безперервність процесу управління фінансово – економічною безпекою підприємства;
- принцип постійного моніторингу;
- принцип активності - використання нестандартних способів активного захисту фінансових інтересів підприємства;
- принцип координації і взаємодії;
- принцип централізації управління;
- принцип інтегрованості, тобто в управлінні безпекою має бути присутність об'єднаність засобів, заходів та інтересів;
- принцип спрямованості на стратегічні цілі, тобто дії не мають суперечити цілям і місії підприємства;
- принцип об'єктивності, тобто розробка рішень має бути з урахуванням об'єктивних економічних законів;
- оперативності і динамічності, тобто система управління фінансово-економічною безпекою має забезпечувати швидку реакцію на появу реальних та потенційних загроз, своєчасне прийняття відповідних управлінських рішень;
- варіативності, тобто кожне управлінське рішення у сфері фінансово-економічної безпеки повинне розроблятися у кількох альтернативних варіантах;

- принцип адекватності реагування говорить про те, що в разі настання загрози, то заходи реагування мають бути відповідними тим критеріям, які були розроблені заздалегідь;
- принцип адаптивності, тобто управління фінансовою безпекою має пристосовуватися до змін зовнішнього та внутрішнього середовища;
- розвитку і вдосконалення, як принцип необхідності удосконалення комплексу заходів фінансової безпеки підприємства;
- принцип стимулювання і відповідальності, тобто має бути створена система стимулів для ефективнішого виконання заходів забезпечення фінансової безпеки підприємства [7, с.222-232].

Враховуючи вищесказане, можемо стверджувати, що фінансово – економічна безпека являє собою стан захищеності від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища; це створення таких умов на підприємстві, які дають змогу забезпечувати безперебійну ефективну діяльність та розвиток підприємства як господарської одиниці.

За нашими власними спостереженнями, то в результаті кризових явищ в економіці України багато підприємств опинилися на межі банкрутства. Також причинами закриття великої кількості підприємств стало неправильне управління фінансами підприємств, неефективний розподіл ресурсів, прорахунки у плануванні діяльності на перспективу. Також помилками менеджерів часто є відсутність чіткого плану дій на випадок настання кризового стану на підприємстві.

Отож, головною метою фінансово-економічної безпеки виступає гарантування фінансової стійкості та максимально ефективного функціонування підприємства у поточному періоді та високий потенціал розвитку у майбутньому, головною умовою якого є здатність протистояти існуючим негативним зовнішнім та внутрішнім факторам, виникаючим небезпекам та загрозам, які здатні завдати збитків підприємству.

1.2 Сучасна методологія оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства

В економічній науковій літературі на сьогодні маємо велику кількість праць, присвячених вивченню та розробці методів оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства.

Так, науковець Л.А. Сиволап, досліджуючи методи оцінки фінансово – економічної безпеки, зробила спробу згрупувати існуючі сучасні методи за групами (Рис.1.4).

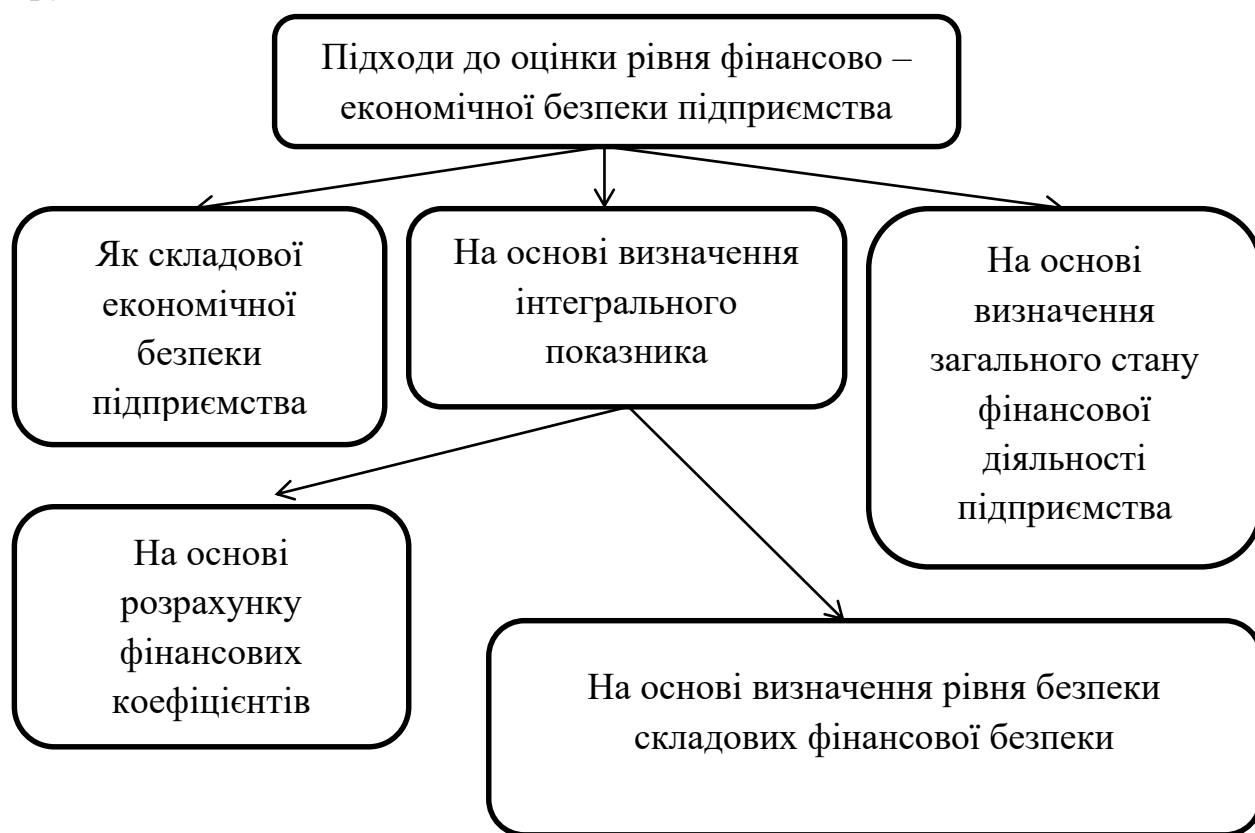

Рисунок 1.4 Класифікація сучасних методів оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства за Л.А. Сиволап

*Джерело: складено автором на основі [8, с. 234-238]

Науковець В.А. Воропай виокремлює декілька підходів оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства (Табл.1.1).

Таблиця 1.1 - Порівняльна характеристика підходів оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства

Характеристика методу	Переваги	Недоліки
1	2	3
Індикаторний підхід		
Оцінка рівня фінансово – економічної безпеки за допомогою індикаторів, що є пороговими значеннями певних показників системи.	Індикатори є частковими та узагальнюючими, що дають змогу визначити привабливість підприємства для інвесторів	Складність визначення граничних значень індикаторів, що впливає на загальний результат
Підхід оцінки стану фінансової складової діяльності підприємства		
На основі оцінки економічного стану та ресурсів	За нормативними економічними показниками можна визначити стан підприємства	Дає можливість визначити фактичний стан підприємства, а не рівень безпеки
Методичний підхід прогнозування банкрутства підприємства		
Оцінка безпеки на основі встановлення рівня платоспроможності	Простота розрахунків та доступність даних для їх здійснення	Акцентування лише на платоспроможності підприємства
Програмно – цільовий підхід		
Рівень економічної безпеки підприємства розраховується за допомогою інтегрування показників, які його визначають.	Достовірність результатів	Складність у відборі показників, визначенню методів їх інтегрування. Вимагає високої кваліфікації управлінців.
Ресурсно – функціональний підхід		
Визначається ефективність використання ресурсів підприємства	Комплексна оцінка безпеки на основі складових	Необхідність у детальному вивченні процесів, що впливають на безпеку
Системний підхід		
Система безпеки розглядається як сукупність підсистем з певними цілями і призначенням	Складові є універсальними для будь – яких підприємств, галузей та секторів економіки	Вимагає складного математичного апарату

Завершення таблиці 1.1

1	2	3
Підхід на основі економіко – математичних методів та моделей		
Використання встановленої функціональної залежності	Здатність виявити основні прямі (зворотні), лінійні (нелінійні) взаємозв'язки між різними факторами, що визначають економічну безпеку підприємств.	Застосування ретроспективного аналізу та складних математичних розрахунків
Підхід на основі експертних оцінок		
Оцінка здійснюється за допомогою оцінок кваліфікованих експертів	Групово думка експертів є досить раціональною та цінною	Складність у доборі досвідчених експертів та у визначенні правильної думки
Інші підходи		
Методи прогнозування безпеки на майбутнє	Можливість прогнозування	Складність розрахунків та витрати на інтелектуальні ресурси

Джерело: складено автором на основі [9, с.190 - 195]

До найбільш поширенішої групи оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства, заснованої на розрахунку фінансових коефіцієнтів та порівнянні їх з нормативними значеннями, належить і методика сучасних науковців Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука.

Згідно їх методики процес забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства складається з декількох етапів.

I етап. Визначення видів і причин виникнення негативних впливів на підприємство.

II етап. Визначення фінансового стану підприємства та надання оцінки рівню його поточної безпеки.

Показники за допомогою яких можна оцінити фінансово-економічний стан підприємства наведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 Показники для визначення фінансово-економічного стану підприємства згідно методики Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука

1.Платоспроможність:	2.Ділова активність:
1	2
- коефіцієнт загальної ліквідності;	- оборотність активів;
- коефіцієнт термінової ліквідності;	- оборотність товарно-матеріальних запасів;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності.	- середній термін оплати дебіторської заборгованості;
	- середній термін оплати кредиторської заборгованості.
3.Фінансова стійкість:	4.Прибутковість:
- коефіцієнт автономії;	- чистий прибуток;
- коефіцієнт забезпеченості боргів;	- рентабельність.
- фінансовий важіль.	

*Джерело: складено автором на основі [10]

На думку зазначених науковців, індикатори фінансово-економічної безпеки призначені для визначення кількісних показників соціально-економічної дійсності, перевищення рівня яких перетворить потенційні загрози на реальні.

До основних індикаторів, що характеризують рівень фінансово-економічної безпеки на підприємствах України, Н.В. Бондарчук та М.Гуменчук відносять наступні.

1. Показники, що визначають фінансову стійкість:

- коефіцієнт автономії - показує, яку частину у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал (нормативне значення - $K_{\text{фа}} > 0,5$);
- коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів або коефіцієнт фінансового ризику - розраховується як частка від розподілу суми позикових коштів на суму власного капіталу. Максимально припустиме значення цього

показника становить 1, що припускає рівність позикових і власних коштів (нормативне значення - $K_{фр} < 0,5$; критичне значення $K_{фр} = 1$);

- коефіцієнт фінансової стійкості - індикатор, який говорить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується як співвідношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до суми пасивів. Значення коефіцієнта вказує, яку частку активів компанія здатна фінансувати за рахунок постійного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі. Високе значення показника говорить про гарні перспективи розвитку компанії, низький ризик банкрутства. Низьке значення говорить про те, що існує певний ризик втрати платоспроможності (нормативне значення $0,5 < K_{фс} < 0,9$);

- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;

- коефіцієнт маневреності власного капіталу (нормативне значення $0,1 < K_m < 0,5$);

- коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих коштів або коефіцієнт структури капіталу (позитивна характеристика - зростання в динаміці).

2. Показники, що визначають платоспроможність:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності (нормативне значення $0,2 < K_{ал} = 0,5$);

- коефіцієнт швидкої ліквідності або проміжний коефіцієнт ліквідності (нормативне значення $0,6 < K_{шл} = 0,8$);

- коефіцієнт поточної ліквідності або загальний коефіцієнт покриття (нормативне значення $K_{пл} > 2,0$).

3. Показники, що визначають ділову активність:

- коефіцієнт загальної оборотності капіталу або ресурсовіддача (позитивна характеристика – зростання в динаміці);

- фондovіддача (позитивна характеристика – зростання в динаміці);

- період обороту запасів (позитивна характеристика - зменшення в динаміці);

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (позитивна характеристика – зростання в динаміці).

Завершуючи вивчення фінансово-господарської звітності, необхідно ретельно проаналізувати її прибутковість і рентабельність. Показники прибутковості і рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства, використання капіталу та інших ресурсів, обґрунтованість структури витрат.

Наступний напрям оцінки поточного рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, на думку Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука, пов'язаний з вивченням конкурентного становища підприємства на відповідному ринку за показниками, які характеризують його основні конкурентні переваги (динаміка обсягів продажу, розподіл ринку, стан і динаміка асортименту товарів та їх основні споживчі характеристики, співвідношення ціна / якість, маркетингова стратегія та цінова політика, які реалізуються підприємством). При цьому також корисно отримати деяке уявлення про технологічний потенціал, організаційну структуру та рівні менеджменту у основних конкурентів [10].

Щодо аналізу конкурентного середовища підприємства, то цьому питанню присвятив свої дослідження науковець К.О. Бойко. Він виділив наступні етапи процесу аналізу конкурентного середовища.

I етап. Виявлення власне діючих та потенційних конкурентів підприємства.

II етап. Моніторинг діяльності конкурентів. Він включає дослідження ціни, частки ринку, маркетингові рішення, маркетингові заходи.

III етап. Виявлення сильних і слабких сторін конкурентів. Методом даного аналізу є SWOT-аналіз.

За результатами даного аналізу визначається, яким є положення підприємства щодо конкурентів:

- лідируюче положення підприємства щодо конкурентів;
- положення, що швидко змінюється;

– слабе положення підприємства. Це свідчить про відсутність у підприємства фінансових ресурсів для конкурентної боротьби. В такому разі рекомендовано змінити цільовий сегмент.

IV етап. Визначення рейтингу підприємств – конкурентів на ринку.

V етап. Пошук стратегічних конкурентних переваг.

VI етап. Розробка стратегій та прийомів конкурентної боротьби [11, с.64-66].

Інші науковці пропонують методику оцінки конкурентного середовища підприємства на основі рейтингового оцінювання кожного з аналізованих підприємств за попередньо визначеними показниками, що відображено у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 Показники конкурентного середовища підприємства

Показник	Підприємство А	Підприємство Б	Підприємство В
1	2	3	4
1.			
2.			
...			
п			
Рейтинг підприємства, балів			
Місце			

Джерело: складено автором на основі [12]

Дана таблиця заповнюється оцінками від 1 до 3, що визначають місця, які займають конкуруючі фірми або підприємства за кожним економічним показником.

Рейтинг кожного підприємства в балах - це сума оцінок за усіма показниками конкретного підприємства.

Місце підприємств визначається за величиною рейтингу, тобто підприємство, у якого буде найвищий рейтинг, матиме 1 місце; підприємство, у

якого буде нижчий рейтинг, матиме 2 місце; 3 місце отриматиме підприємство, у якого найнижчий рейтинг у балах.

На основі проведеного аналізу за даною методикою є можливість побачити, яке з підприємств займає перше місце, яке друге, яке третє серед конкурентів, тобто хто лідирує серед конкурентів, а якому підприємству слід переглянути ефективність своєї діяльності [12].

Науковці І.П. Ткаченко та Ю.В. Кілянчук, досліджуючи прогнозування фінансової безпеки підприємства, відзначають, що багато науковців найбільш придатним методом оцінки загроз фінансовій безпеці підприємства вважають традиційні SWOT-аналіз та PEST-аналіз, метод розробки сценаріїв розвитку подій.

Але, Ткаченко І.П. та Кілянчук Ю.В. зазначають, що цим методичним підходам притаманні певні недоліки.

Серед цих недоліків найбільш вагомими на їхню думку є такі:

- Аналіз динаміки кількох індикаторів є неефективною, а тому слід застосовувати інтегральний показник безпеки на основі багатомірних статистичних методів;
- У зазначених методах не враховується зв'язок фінансової безпеки із загрозами;
- За цими методами здійснюють оцінку поточної фінансової безпеки та на ретроспективу, але не акцентується увага на прогнозування на майбутнє.

Отож, на їх думку, на визначення нормативних показників оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства має бути спрямоване дослідження сучасних науковців [13, с.173 - 179].

До традиційних методів науковець відносить індикаторні методи, методи інтегральної оцінки, ресурсно – функціональні методи оцінки, методи на основі аналізу імовірності банкрутства.

Швець Ю.О. поділяє усі методи на дві групи: традиційна та нетрадиційна (рис.1.5).

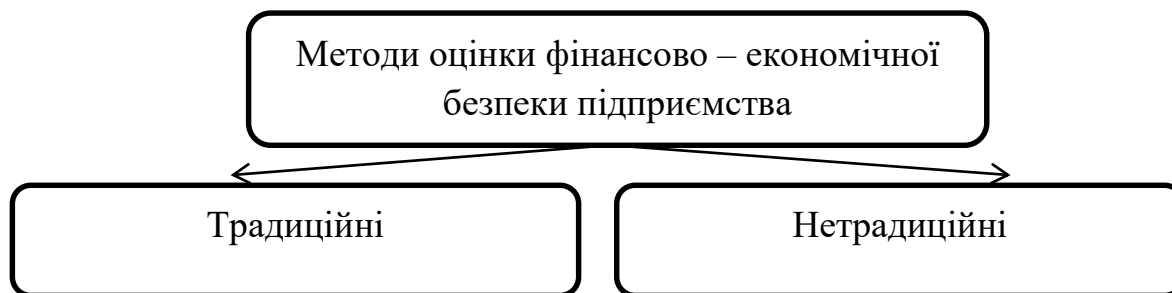

Рисунок 1.5 Класифікація методів оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства за Ю.О. Швець

*Джерело: складено автором на основі [14, с.162 - 168]

Але за результатами наукових досліджень Швець Ю.О. найбільш поширені в Україні традиційні методи, засновані на оцінці надійності та стабільності підприємства.

Сутність індикаторного методу полягає в розрахунку коефіцієнтів, що є показниками діяльності підприємства, та порівнянні їх з нормативними значеннями.

Саме завдяки тому, що цей метод аналізу рівня фінансово-економічної безпеки вимагає невеликої кількості часу та інтелектуальних витрат, а також дозволяє простежувати динаміку діяльності підприємства, є найчастіше застосовуваним на підприємствах. Поряд із цим є труднощі у визначенні норм показників діяльності підприємства, які не завжди враховують зміни у зовнішньому середовищі та специфіку діяльності конкретного підприємства.

Ресурсно – функціональний підхід передбачає аналіз використання власних та позикових фінансових ресурсів. На думку науковця, дана група методів є досить вузькою, оскільки акцентує увагу на використанні фінансових ресурсів, ототожнюючи її з фінансовою безпекою підприємства.

Певною перевагою даних методів є простота та швидкість розрахунків, що дає можливість їх застосовувати в разі експрес-діагностики [14, с.162 - 168].

Швець Ю.О., згідно даної методики пропонує застосування 16 відносних показників, які характеризують різні аспекти діяльності підприємства: платоспроможність, ліквідність, рентабельність, ділову активність, майновий стан.

Показники, які застосовує науковець Ю.О. Швець в рамках інтегрального методу оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства, наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 Показники для розрахунку рівня фінансово – економічної безпеки підприємства за методикою Ю.О. Швець

№	Назва показника	Рекомендоване значення
1	2	3
1	Фондовіддача	>1
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	≥ 5
3	Коефіцієнт покриття	≥ 2
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,5
6	Коефіцієнт автономії	≥ 2
7	Коефіцієнт фінансової стійкості	>1
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	0,7-0,8
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$>0,5$
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості	≈ 1
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	>0
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	>0
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	>0
14	Рентабельність власного капіталу	$>0,15$
15	Рентабельність активів	$>$ індексу інфляції
16	Рентабельність продажу	$>0,24$

Джерело: складено автором на основі [14, с.162 - 168]

Характеристика та вплив на фінансово – економічну безпеку підприємства кожного з показників відображена у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 Вага показників у загальному рівні фінансово – економічної безпеки підприємства

№	Показник	Характеристика та вплив на фінансову безпеку	Ранг	Вагове значення
1	2	3	4	5
1	Фондовіддача	Показник відображає суму реалізованої валової продукції, що припадає на 1 грн. основних засобів. Низький її рівень призведе недоотримання прибутку	13	0,03
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	Відображає технічний стан основних фондів. Низьке його значення призведе до додаткових фінансових втрат у майбутніх періодах	15	0,01
3	Коефіцієнт покриття	Характеризує достатність ресурсів для погашення зобов'язань. Низький його рівень свідчить про неплатоспроможність підприємства	6	0,08
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності	Відображає можливість погашення зобов'язань наявними грошовими засобами	5	0,08
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Характеризує здатність відповідати за своїми поточними зобов'язаннями	4	0,09
6	Коефіцієнт автономії	Чим вищий показник, тим менший ризик фінансової залежності від зовнішніх джерел.	2	0,1
7	Коефіцієнт фінансової стійкості	Низьке значення коефіцієнта свідчить про незадовільну структуру джерел фінансування та наявність реальної загрози фінансовій безпеці підприємства	1	0,11
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	Характеризує ступінь власного капіталу та довгострокових зобов'язань для фінансування діяльності підприємства	3	0,1

Завершення таблиці 1.5

1	2	3	4	5
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Характеризує достатність власних джерел для фінансування поточної діяльності. Низький рівень – значить необхідно залучати додаткові джерела фінансування, а значить маємо низький рівень безпеки.	8	0,07
10	Співвідношення оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості	Наближення до 1 означає ефективність менеджменту та відсутність загроз фінансовій безпеці підприємства, пов'язаних з дебіторами	7	0,07
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	Тенденція до зростання свідчить про ефективність управління оборотними коштами	14	0,02
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	Низький рівень – скорочення виробничої діяльності, високий – розширення виробництва	16	0,01
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	Низьке значення свідчить про ризик зменшення прибутковості, що створює загрозу фінансово – економічній безпеці підприємства	9	0,06
4	Рентабельність власного капіталу	Коефіцієнт відображає ефективність вкладених коштів у підприємство	12	0,03
5	Рентабельність активів	Відображає ефективність використання активів та можливість загроз фінансовій безпеці	11	0,04
6	Рентабельність продажу	Низьке значення свідчить про високу собівартість та неефективність інвестиційної та фінансової діяльності	10	0,05

*Джерело: складено автором на основі [14, с.162 - 168]

Швець Ю.О. зазначає, що найбільш вагомий вплив на рівень фінансово – економічної безпеки здійснює фінансова стабільність підприємства, оскільки

відображає залежність підприємства від факторів зовнішнього середовища. Цими факторами можуть бути нестабільність банківського сектора або неплатоспроможність підприємств – партнерів.

Для визначення вагового значення кожного показника науковцем було використано формулу Фішберна, яка дає змогу розрахувати їх виходячи із ранжування показників:

$$W_i = 2(m-i+1)/m(m+1) \quad (1.1)$$

де W_i – питома вага i -го показника в інтегральному показнику;

i – місце в ранзі окремого показника;

m – загальна кількість показників.

Інтегральний показник розраховується згідно даної методики за такою формулою:

$$I_{FS} = \sum W_i \cdot K_i \quad (1.2)$$

де I_{FS} - показник рівня фінансово – економічної безпеки підприємства;

$\sum W_i$ - питома вага i -го показника в інтегральному показнику;

K_i - розрахункове значення i -го показника.

Розрахований загальний показник відображає поточний рівень фінансової безпеки підприємства.

Отже, завершальним кроком оцінки є інтерпретація отриманого значення коефіцієнту фінансової безпеки, яка представлена в Табл. 1.6.

Таблиця 1.6 Оцінка рівня фінансово – економічної безпеки підприємства

Рівень фінансової безпеки	Значення інтегрального показника
Відмінний	більше 1,17
Задовільний	від 0,93 до 1,17
Незадовільний	від 0,56 до 0,93
Критичний	менше 0,56

*Джерело: складено автором на основі[14, 162 - 168]

Запропонований метод дає змогу з найменшими витратами часу оцінити поточний рівень фінансово – економічної безпеки для виявлення слабких місць на внесення відповідних коректив.

Проаналізувавши існуючі методичні підходи щодо оцінки рівня фінансово - економічної безпеки підприємства, можна стверджувати, що різноманіття підходів, їх окремі переваги та недоліки дозволяють зробити попередній висновок, що підприємству для забезпечення комплексності та системності оцінки й аналізу рівня економічної безпеки підприємства необхідно враховувати наступні аспекти:

- система показників, за якими буде проводитись оцінка безпеки, повинна бути визначена таким чином, щоб по кожній складовій були максимально точно висвітлені всі аспекти діяльності підприємства;

- формування порогових значень оціночних показників повинно базуватися на об'єктивній основі, адже у розрахунках вони виступають базою для порівняння;

- оцінювати рівень економічної безпеки найдоцільніше окремо за кожною функціональною складовою, і лише потім зводити відносні оцінки до інтегрального або узагальнюючого показника;

- здійснювати вибір оптимальних значень індикаторів задля забезпечення реалізації пріоритетних фінансово-економічних цілей підприємства;

- обирати найбільш прийнятний методичний підхід з урахуванням специфіки діяльності підприємства, що дозволить виявити причини загроз та оперативно розробляти управлінські заходи для їх усунення.

На нашу думку, найбільш оптимальним є інтегральний підхід, що поєднує (інтегрує) показники фінансово – економічної безпеки в один інтегральний показник, за яким потім можна охарактеризувати стан фінансово – економічної безпеки підприємства. Ще однією перевагою інтегрального методу є те, що розраховані показники дають змогу дослідити різні аспекти діяльності підприємства, а також підлаштувати обраний метод під специфіку діяльності окремого конкретного підприємства. Також перевагами методу є значимість

розрахованих показників для підприємства, простота розрахунків, максимальна інформативність показників, наявність необхідної інформації для розрахунку показників у публічній звітності підприємства.

Вважаємо, що методика, запропонована Н.В. Бондарчуков та М. Гуменчуком [10], є найбільш підходящим підґрунтям для оцінки рівня фінансово – економічної безпеки підприємств, оскільки об'єднує в собі важливі фінансові показники для оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства.

Хоча ця методика була розроблена відносно недавно та не зовсім повно враховує економічні сфери діяльності підприємства і сучасну політичну та економічну ситуацію в нашій країні (а тому потребує вдосконалення), проте рекомендуємо її застосування в оцінці фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+».

Висновки до розділу 1

Таким чином, постійне підвищення ризику господарської діяльності може призвести до значного зниження рівня фінансового стану підприємства, а в майбутньому привести до його банкрутства. Це потребує від кожного суб'єкта господарювання розробки та реалізації системи фінансово-економічної безпеки.

Фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, яка містить в собі різні складові, які направлені на забезпечення ефективності використання матеріальних, трудових, інформаційних та фінансових ресурсів.

Отже, оцінка рівня фінансово-економічної безпеки, застосування нових методів та алгоритмів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств потребують подальшого дослідження і продовжують привертати увагу багатьох науковців і практиків.

Безпеку підприємства можна розглядати, як стан захищеності від загроз. Управління є важливим фактором забезпечення синергічності та цілісності структурних складових підприємства в умовах невизначеності та ризику. Управління має на меті забезпечення результативності та рентабельності діяльності підприємства.

За результатами наукових досліджень багатьох науковців фінансово-економічна безпека підприємства – це певний фінансовий стан підприємства, що містить ефективний набір інструментів, методів та прийомів, а також характеризується фінансовою стабільністю, що дозволяє підприємству міцно займати свою нішу та протистояти негативним впливам і загрозам середовища функціонування, використовуючи наявні ресурси, що є у власності підприємства.

За структурою фінансово – економічна безпека являє собою поєднання двох важливих складових: фінанси підприємства та економічна складова. Кожна із цих структурних одиниць містить у собі інші складові, такі як інтелектуальна безпека. Безпека кадрів, інформаційна безпека, юридична, технічна, інтерфейсна, силова тощо. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства являє собою процес забезпечення найефективнішої роботи операційної системи підприємства та економії ресурсів, збереження певних умов трудової діяльності кадрів, певного рівня якості здійснення процесів на підприємстві, забезпечення наростання потенціалу та сталості розвитку господарської одиниці.

При чому система економічної безпеки підприємства може бути тільки комплексною. Управління фінансово – економічною безпекою складається з етапів: чітке визначення фінансових інтересів підприємства для подальшого їх забезпечення.; прогнозування можливих загроз і збитків; оцінка рівня фінансової безпеки підприємства; планування бюджету в рамках забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства; реалізація запланованих заходів; контроль заходів, направлених на підтримку безпечного стану підприємства; зворотний зв'язок.

Щоб кількісно оцінити рівень фінансово – економічної безпеки підприємства, науковцями розроблена велика кількість методик. Всю сукупність методик розділено за підходами, а саме: на основі визначення загального стану фінансової діяльності підприємства, за основі визначення інтегрального показника, як складової економічної безпеки підприємства тощо. Також має місце поділ методів оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства на дві групи – традиційні та нетрадиційні методи.

При цьому за кожним підходом певна група методів має як переваги, так і недоліки, серед яких зазначаються і вимога до використання складного математичного апарату, і високої кваліфікації управлінців, і ретроспективність аналізу.

А нашу думку, найбільш оптимальним є інтегральний підхід, що поєднує показники фінансово – економічної безпеки в один інтегральний показник.

Досить велику цікавість з нашого боку викликає інтегральний метод, що пропонують Н.В. Бондарчук та М. Гуменчук.

Згідно даного методу, оцінка фінансово – економічної безпеки підприємства має здійснюватися поетапно у такій послідовності. По – перше – це визначення причин виникнення негативних впливів на підприємство, що може порушити його фінансово – економічну безпеку (SWOT-аналіз). По – друге – розрахунок показників фінансового стану підприємства (платоспроможності, ділової активності, фінансово стійкості, прибутковості) для оцінки рівня його поточної безпеки. Дані розрахунки здійснюються на основі фінансової звітності підприємства. Наступним кроком має бути вивчення конкурентного середовища підприємства. Це можна зробити за допомогою рейтингового методу, який дає змогу вивчити місце підприємства на ринку відносно конкурентів та виявити, що стало причиною того, що підприємство знаходиться саме на цьому місці.

Перевагами методу є те, що розраховані показники дають змогу дослідити різні аспекти діяльності підприємства, а також підлаштувати обраний метод під специфіку діяльності окремого конкретного підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «АЛЬТАЇР+»)

2.1 Загальна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Альтаїр+» - це сучасна компанія, що займається діяльністю у сфері проводового електрозв'язку.

Розпочала роботу компанія «Альтаїр» у 2000 році як оператор кабельного телебачення в м.Маріуполі.

У жовтні 2000 року було відкрито філію в місті Красноармійськ. У 2020 році компанія запропонувала послугу доступу в Інтернет.

У 2006 р. «Альтаїр» входить до групи компаній «ТВКОМ», пропонує послугу цифрового телебачення.

2007 рік позначився розвитком кабельної мережі в приватному секторі. З 2010 року компанія починає надавати комплексну мультимедійну послугу Інтернет + КТБ + цифрове ТБ, робить основний упор на якість сервісу.

У 2011 році відбувається розвиток кабельної мережі в Київській області, перехід на технології забезпечення швидкості доступу в Інтернет вище 100 Мбіт / с. У 2016 р. «Альтаїр» створює мережу в Радомишль, Житомирської області, а у 2018 «Альтаїр» створює мережу в г.Мирноград, Донецької області.

Організаційно – правова форма «Альтаїр+» - Товариство з обмеженою відповідальністю.

Товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, яке має статутний фонд, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої внески, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх внесків.

Характерні риси товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ):

- діє на підставі статуту;

- статутний капітал не менше суми, еквівалентної 1 мінімальній заробітній платі (з 30.12.2009 р.), виходячи зі ставки мініимальної заробітної плати, що діє на момент створення товариства;
- до моменту державної реєстрації статутний капітал повинен бути сформований на 50%, інша частина формується протягом 1 року;
- резервний фонд не менше 25% від статутного і поповнюється за рахунок щорічних відрахувань, які не можуть бути менше 5% суми чистого прибутку;
- розподіл статутного фонду на частки, розмір яких визначається установчими документами і може бути будь-яким (рівним або нерівним);
- відповідальність товариства за власними зобов'язаннями всім своїм майном;
- відсутність в учасників товариства субсидіарної майнової відповідальності за боргами товариства, якщо вони повністю сплатили свої частки;
- наявність органів товариства, за допомогою яких здійснюється управління справами товариства: вищий орган - збори учасників, виконавчий орган - дирекція або одноосібний директор, контрольний - ревізійна комісія;
- можливість формування виконавчого органу з найманих працівників, які не є учасниками товариства;
- обов'язковість для учасників майнової участі в товаристві: сплата основного і додаткових внесків (якщо останні передбачені установчими документами або рішенням зборів учасників);
- обмеження обов'язкової персональної участі лише випадками прийняття зборами учасників рішень з питань, щодо яких закон вимагає одностайності (визначення основних напрямів діяльності товариства і затвердження його планів та звітів про їх виконання; внесення змін до статуту товариства; виключення учасника з товариства);
- можливість відступлення учасником своєї частки (її частини) іншому учаснику (учасникам) за згодою решти учасників чи третім особам (якщо інше не передбачено установчими документами товариства).

- учасники товариства мають переважне право на купівлю такої частки, проте вони можуть його реалізувати протягом 1 місяця, якщо інше не встановлено статутом;

- обмежений рух учасників;

- учасник ТОВ зобов'язаний повідомити інших учасників про свій вихід зі складу товариства за 3 місяці до фактичного виходу;

- можливість перетворення ТОВ у АТ або виробничий кооператив; у разі перевищення кількості учасників у ТОВ понад 10, то ТОВ має протягом 6 місяців бути перетворено в АТ.

- зміна складу учасників здійснюється шляхом:

- а) виключення учасника з товариства;

- б) відступлення частки іншому учаснику (учасникам) за згодою або третій особі, якщо інше не передбачено установчими документами товариства;

- в) спадкування частки учасника - фізичної особи або правонаступництва учасника - юридичної особи;

- г) смерті учасника - фізичної особи чи реорганізації або ліквідації учасника - юридичної особи;

- д) добровільного виходу учасника з товариства з викупом його частки самим товариством.

Компанія «Альтаір+», яка є товариством з обмеженою відповідальністю, має як переваги, так і недоліки своєї організаційно – правової форми.

Перевагами товариства з обмеженою відповідальністю «Альтаір+» є:

- власне обмежена відповідальність (учасники ТОВ не відповідають по його зобов'язанням и несуть ризик збитків в межах своїх внесків);

- немає обмежень на види діяльності якщо вони дозволені законодавством, обрати можна будь-який із них (однак може знадобитися ліцензія);

- необмежена кількість учасників;

- зареєструвати ТОВ може хто завгодно: юридична або фізична особа, громадянин України або інших держав;

- не обмежений і розмір статутного капіталу ТОВ.;
- можливості використання спрощеної системи оподаткування;
- можливо обрати будь-яку назву для підприємства.

Недоліками товариства можна вважати:

- відкриття ТОВ потребує набагато більше зусиль та документів.

Необхідно розробити статут, сформувати статутний капітал, мати печатку;

- для виходу зі складу засновників ТОВ необхідно отримати згоду інших учасників;
- недостатність досвіду господарювання і несумісність інтересів партнерів можуть спричинити малоефективну діяльність, а колективний менеджмент — негнучке управління товариством.

На сьогоднішній день компанія забезпечує доступ до високошвидкісного Інтернету без ліміту і обмеження трафіку на максимальних швидкостях. Вона надає можливість вибрати ту швидкість, яка потрібна саме клієнтові. І раціонально витратити свої фінанси. Гарантується безперебійний доступ до мережі Інтернет, так як компанія використовує сучасні технології та надійне обладнання.

Представники конманії доступні 24 години на добу 7 днів на тиждень в будь-яку погоду. Служба підтримки клієнтів працює оперативно в режимі 24/7.

Аналогове кабельне телебачення незалежно від статі, віку, достатку і області інтересів дає можливість дивитися фільми і серіали, відслідковувати світові новини і спортивні події, пізнавати світ. Сучасні оптоволоконні технології гарантують високу якість ТВ-сигналу, а пакет з 69 телевізійних каналів дозволяє кожному члену сім'ї вибрати передачу в будь-який час і під будь-який настрій.

Цифрове ТБ, завдяки особливій системі кодування сигналу, дозволяє отримувати яскраву телевізійну картинку і чистий звук. Два пакета - з 90 з 130 ТВ-каналів - дають ще більше можливостей для яскравого насиченого дозвілля. Пакет HD каналів забезпечує перегляд програм високої чіткості. Потрібне спеціальне обладнання - цифровий приставка або САМ-модуль - для кожного телевізора.

Основними конкуруючими фірмами для ТОВ «Альтаір+» є такі компанії як «Амігонет», «Krasnet», «Інтертелеком», Домашній інтернет Київстар, «СтарСеть», «Укртелеком», «DinasNet», «BitNet» та ін.

Для пошуку резервів забезпечення фінансово-економічної безпеки компанії порівняно з конкурентами, проведемо більш детальний аналіз господарсько-економічної діяльності товариства за останні два роки.

2.2 Аналіз господарсько-економічної діяльності підприємства

Проведемо аналіз наявності та стану основних засобів за 2018 -2019 роки (табл. 2.1), та здійснемо аналіз їх використання (табл. 2.2). Під час аналізу основних засобів першочерговою є оцінка їх оновлення та технічного стану.

Для цього розраховуємо показники:

- оновлення, який характеризує інтенсивність заміни основних фондів старих на нові та розраховується як відношення вартості основних фондів, що надійшли за звітний період до їх вартості на кінець цього періоду; коефіцієнт вибуття, який характеризує інтенсивність вибуття основних фондів і визначається як відношення вартості основних фондів, що вибули за звітний період до їх вартості на початок цього періоду;

- коефіцієнт приросту, який показує рівень приросту основних фондів чи окремих його груп за певний період і розраховується як відношення вартості приросту основних фондів до їх вартості на початок цього періоду;

- коефіцієнт зносу, який визначається як відношення суми зносу до початкової вартості основних фондів; придатності, який визначається як відношення залишкової вартості основних фондів до початкової.

Як бачимо простежується зниження коефіцієнту оновлення наприкінці періоду. Коефіцієнт вибуття знизився на 15%. Знос обланання не змінився, а коефіцієнт придатності, до речі, протягом трьох років знаходився на досить високому рівні – 0,9.

Таблиця 2.1- Показники стану та руху основних засобів ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Наявність на початок року, тис.грн.	2244518	2805648	561130	25
Знос, тис.грн.	218906	273633	54727	25
Первісна вартість, тис.грн.	2244518	2805648	561130	25
Надійшло за рік, тис.грн.	562260	40903	-521357	-93
Вибуло за рік, тис.грн.	1130	1200	70	6
Наявність на кінець року, тис.грн.	2805648	2845351	39703	1
Коефіцієнти:				
оновлення	0,20	0,01	-0,19	-92,83
вибуття	0,0005	0,0004	-0,0001	-15,04
зносу	0,10	0,10	0,00	0,00
зростання	1,25	1,01	-0,24	-18,87
придатності	0,90	0,90	0,00	0,00

*Джерело: складено автором

Також варто охарактеризувати технічний рівень компанії за допомогою показників фондо – та енергоозброєності як відношення відповідно середньої вартості основних виробничих фондів та кількості використаної на виробничі цілі електроенергії до середньої чисельності робітників в найбільшу зміну.

Наряду із зазначеними показниками великої ролі має розрахунок фондівіддачі та фондомісткості.

Фондовіддача дає змогу оцінити відношення виробництва продукції до середнього обсягу основних виробничих фондів. Фондомісткість є оберненим показником до фондівіддачі.

Таблиця 2.2 - Динаміка фондівдачі, фондомісткості та фондоозброєності ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Фондовідача	0,005	0,004	-0,001	-20
Фондомісткість	205,36	256,45	51,09	25
Фондоозброєність	56112,9	52691,6	-3421,3	-6,1

*Джерело: складено автором

Можна стверджувати, що у 2019 році показники використання основних засобів погіршилися, так як показник фондівдачі знизився на 20%, при цьому значення оберненого показника зросло. Величина фондоозброєності знизилася на 6%.

Проведемо аналіз руху трудових ресурсів, в саме продуктивності праці та трудомісткості надання послуг за останні два роки для визначення ефективності управління трудовими ресурсами ТОВ «Альтаір+».

За даними звітності ТОВ «Альтаір+» можна стверджувати про незначні зміни у чисельності та складі персоналу.

Чисельність персоналу протягом 2018-2019 рр. зросла на 4 особи. В результаті маємо зростання коефіцієнту прийому кадрів на 0,1. При цьому середня облікова чисельність працівників зросла на 4 особи, прийнято 4 особи. Тому маємо позитивну динаміку коефіцієнту прийому кадрів.

Таблиця 2.3 - Характеристика руху кадрів ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Середня облікова чисельність працівників, осіб	50	54	4	8

Завершення таблиці 2.3

1	2	3	4	5
Прийнято працівників, осіб	-	4	4	-
Вибуло працівників, осіб	-	-	-	-
у тому числі:				
- за порушення трудової дисципліни	-	-	-	-
- з причини скорочення штатів	-	-	-	-
Коефіцієнт прийому карів	-	0,1	0,1	-
Коефіцієнт вибуття	-	-	-	-
Коефіцієнт плинності	-	-	-	-

*Джерело: складено автором

Проаналізуємо використання робочого часу персоналом підприємства (Табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Аналіз використання робочого часу на ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Кількість відпрацьованих людино - днів всіма робітниками	9000	9720	720	8
Кількість відпрацьованих людино - годин всіма робітниками	81000	87480	6480	8
Середньооблікова чисельність робітників, чол.	50	54	4	8
Показники використання робочого часу				
Середня кількість днів роботи одного робітника	180	180	0	0
Середня кількість годин роботи одного робітника	1620	1620	0	0

*Джерело: складено автором

Величина відпрацьованого часу наприкінці періоду залишилася незмінною навіть після прийняття на роботу додаткового персоналу. Це пов'язано з розширенням послуг компанії та зростання обсягів надання послуг.

Важливою інформацією для оцінки фінансово-економічного стану підприємства є аналіз продуктивності праці і аналіз трудомісткості продукції, представлені в табл. 2.5.

Продуктивність праці є одним з найважливіших показників, що дає інформацію про те, на скільки ефективно використовуються трудові ресурси в плані виготовлення обсягів продукції (надання послуг, як у нашому випадку). Трудомісткість у свою чергу є співвідношенням фонду робочого часу, який витрачається для виготовлення визначеного виду продукції на кількість виробів цього найменування в натуральному або умовнонатуральному вираженні.

Таблиця 2.5 - Динаміка показників продуктивності праці та трудомісткості продукції (послуг) ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Надання послуг, тис. грн.	64883,00	82611,00	17728,00	27,32
Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, чол.	50,00	54,00	4,00	8,00
Середньообліковий виробіток 1 працюючого, тис.грн.	1297,66	1529,83	232,17	17,89
Середня кількість годин роботи одного працівника, год	1620,00	1620,00	0,00	0,00
Відпрацьовано всіма робітниками людино-годин	81000,00	87480,00	6480,00	8,00
Трудомісткість	1,25	1,06	-0,19	-15,18

*Джерело: складено автором

Аналізуючи Таблицю 2.5 можна простежити динаміку продуктивності праці (виробітку), яка збільшилася у 2019 році на 17%. Звичайно, це є позитивним явищем для компанії. Поряд із цим можна відзначити, що прослідковується поступове зниження трудомісткості виконання послуг на 15% у 2019 році, а тому можна вважати, що менеджмент компанії досить ефективний.

Тепер проведемо аналіз фінансового стану ТОВ «Альтаір+» та внесемо результати розрахунків до таблиці 2.6.

Щодо фінансових показників, то простежується достатній рівень ліквідності, низький рівень оборотного капіталу, достатній рівень платоспроможності, достатній рівень оборотності запасів, але низький рівень оборотності капіталу. Щодо рентабельності, то можна стверджувати, що коефіцієнт рентабельності активів знаходиться в межах норми, рентабельність власного капіталу також більша за нуль, відбувається зростання рентабельності діяльності, про що свідчить зростаюча динаміка відповідного показника, більше нуля коефіцієнт рентабельності продукції, що є також позитивним явищем.

Таблиця 2.6 - Показники фінансового стану ТОВ «Альтаір+»

Показник	Рек. знач.	Формула розрахунку	2018	2019
1	2	3	4	5
1. Аналіз майнового стану				
Коефіцієнт зносу основних засобів	зменш.	Амортизація/Первісна вартість основних засобів	0,10	0,12
Коефіцієнт оновлення	збільш.	Введені основні фонди/ Основні фонди на кінець року	0,20	0,22
2. Аналіз ліквідності				
Коефіцієнт покриття	>1	Оборотні активи/Поточні зобов'язання	0,97	0,98
Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	>0,збільш.	Оборотні активи – Короткострокові зобов'язання	-15662	-14796

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5
3. Аналіз платоспроможності (фінансової стійкості)				
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	>0,5	Власний капітал/Фінансові ресурси	0,73	0,70
Коефіцієнт фінансування	<1, зменш	Залучений капітал/Власний капітал	0,38	0,42
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	Власні оборотні кошти/Оборотні активи	-0,03	-0,02
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільш.	Власні оборотні ресурси/Власний капітал	-0,01	-0,01
4. Аналіз ділової активності				
Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	Виручка/Середньорічна сума активів	0,11	0,10
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	збільш.	Собівартість за період/ Середньорічна сума кредиторської заборгованості	0,44	0,43
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	збільш.	Виручка (або чистий дохід)/ Середньорічна сума дебіторської заборгованості	0,55	0,47
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	збільш.	Виручка/Середньорічна вартість запасів	20,89	24,87
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	збільш.	Вартість випущеної продукції/Середньорічна вартість основних фондів	0,15	0,15
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	Виручка/Середньорічна сума власного капіталу	0,30	0,29
5. Аналіз рентабельності				
Коефіцієнт рентабельності активів	>0, збільш.	Чистий прибуток/Середньорічні активи	0,04	0,04

Завершення таблиці 2.6

1	2	3	4	5
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	>0, збільш.	Чистий прибуток/Середньоріч на вартість власного капіталу	0,04	0,04
Коефіцієнт рентабельності діяльності	>0, збільш.	Чистий прибуток/Чиста виручка	0,34	0,36
Коефіцієнт рентабельності продукції	>0, збільш.	Чистий дохід/Собівартість	0,31	0,31

*Джерело: складено автором

Наступним кроком є аналіз зміни показників доходності ведення господарської діяльності на ТОВ «Альтаір+», собівартості надання послуг, витрат та інших результатів підприємницької діяльності компанії, що аналізується.

Як бачимо за результатами таблиці, відбулося зниження доходу на 20% наприкінці періоду, що аналізується; відбулося зростання собівартості, але всупереч цього відбувається зростання чистого прибутку. Зазначена динаміка у кінцевому результаті все ж таки вплинула на зниження рентабельності послуг, на що керівництву якнайшвидше слід звернути увагу та вжити заходів.

Таблиця 2.7 Аналіз результатів господарської діяльності ТОВ «Альтаір+»

Показники	2018	2019	Відхилення	
			+/-	%
1	2	3	4	5
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	102477,00	81559,00	-20918,00	-20,41
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	867377,00	858999,00	-8378,00	-0,97
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	551909,00	570846,00	18937,00	3,43

Завершення таблиці 2.7

Чистий прибуток, тис.грн.	82611,00	84883,00	2272,00	2,75
Вартість осн. фондів, тис.грн.	2805648,00	2845351,00	39703,00	1,42
Чисельність працівників, чол.	50	54	4	8
Фондовідача	0,01	0,00	0,00	-20,00
Фондомісткість	205,36	256,45	51,09	25,00
Фондоозброєність	56112,9	52691,6	-3421,3	-6,1
Продуктивність праці одного працюючого, тис.грн.	1297,66	1529,83	232,17	17,89
Трудомісткість	1,25	1,06	-0,19	-15,18
Рентабельність послуг, %	0,15	0,11	-0,04	-24,07

*Джерело: складено автором

У загальному випадку можна оцінити достатню ефективність менеджменту компанії, але слід звернути увагу на показники, що не відповідають нормативному значенню, а тому потребують покращення.

2.3 Оцінка системи управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Альтаір+»

Після досконалого вивчення фінансово-господарської звітності ТОВ «Альтаір» у 2 Розділі, ми ретельно проаналізували її прибутковість і рентабельність.

Наступним кроком є оцінка системи управління фінансово – економічною безпекою ТОВ «Альтаір+».

Оцінку поточного рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» будемо здійснювати за найбільш прийнятною, на нашу думку, методикою Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука, розглянутою у розділі 2 [10].

Отож, згідно цієї методики

I етап. Визначення видів і причин виникнення негативних впливів на підприємство. Негативні впливи, які загрожують фінансово-економічній безпеці підприємства можуть мати суб'єктивний і об'єктивний характер. До негативних впливів суб'єктивного типу відносяться внутрішні і зовнішні впливи, в основі яких лежать усвідомлені дії (а іноді і бездіяльність) людей і інших суб'єктів ринку з метою нанесення шкоди підприємству, а також неякісна робота її співробітників або партнерів по бізнесу.

II етап. Визначення фінансового стану підприємства та надання оцінки рівню його поточної безпеки. При цьому детально аналізується існуюча загроза негативних впливів на безпеку підприємства та можливі збитки від цих впливів. Для забезпечення максимального ефекту в запобіганні загрози таких дій кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні єдину систему збору, аналізу та оцінки інформації про стан її економічної безпеки.

Показники за допомогою яких можна оцінити фінансово-економічний стан підприємства наведені в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8. Показники для визначення фінансово-економічного стану підприємства згідно методики Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука

1.Платоспроможність:	2.Ділова активність:
1	2
- коефіцієнт загальної ліквідності;	- оборотність активів;
- коефіцієнт термінової ліквідності;	- оборотність товарно-матеріальних запасів;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності.	- середній термін оплати дебіторської заборгованості;
	- середній термін оплати кредиторської заборгованості.
3.Фінансова стійкість:	4.Прибутковість:
- коефіцієнт автономії;	- чистий прибуток;

Завершення таблиці 2.8

1	2
- коефіцієнт забезпеченості боргів;	- рентабельність.
- фінансовий важіль.	

*Джерело: складено автором на основі [10]

На думку зазначених науковців, індикатори фінансово-економічної безпеки призначені для визначення кількісних показників соціально-економічної дійсності, перевищення рівня яких перетворить потенційні загрози на реальні.

До основних індикаторів, що характеризують рівень фінансово-економічної безпеки на підприємствах України, Н.В. Бондарчук та М.Гуменчук відносять наступні.

1. Показники, що визначають фінансову стійкість:

- коефіцієнт автономії (нормативне значення - $K_{фа} > 0,5$);
- коефіцієнт співвідношення власних і позикових коштів або коефіцієнт фінансового ризику (нормативне значення - $K_{фр} < 0,5$; критичне значення $K_{фр} = 1$);
- коефіцієнт фінансової стійкості (нормативне значення $0,5 < K_{фс} < 0,9$);
- коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу (нормативне значення $0,1 < K_{м} < 0,5$);
- коефіцієнт співвідношення мобільних і іммобілізованих коштів або коефіцієнт структури капіталу (позитивна характеристика - зростання в динаміці).

2. Показники, що визначають платоспроможність:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності (нормативне значення $0,2 < K_{ал} = 0,5$);
- коефіцієнт швидкої ліквідності або проміжний коефіцієнт ліквідності (нормативне значення $0,6 < K_{шл} = 0,8$);
- коефіцієнт поточної ліквідності або загальний коефіцієнт покриття (нормативне значення $K_{пл} > 2,0$).

3. Показники, що визначають ділову активність:

- коефіцієнт загальної оборотності капіталу або ресурсівіддача (позитивна характеристика – зростання в динаміці);
- фондівіддача (позитивна характеристика – зростання в динаміці);
- період обороту запасів (позитивна характеристика - зменшення в динаміці);
- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (позитивна характеристика – зростання в динаміці).

Завершуючи вивчення фінансово-господарської звітності, необхідно ретельно проаналізувати її прибутковість і рентабельність. Показники прибутковості і рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства, використання капіталу та інших ресурсів, обґрунтованість структури витрат.

Отож, після аналізу внутрішнього середовища, вивчемо загрози і можливості зовнішнього середовища для ТОВ «Альтаір+», тобто проведемо SWOT - аналіз. Загрозами будемо вважати фактори несприятливого впливу на підприємство, а під можливостями - фактори сприятливого впливу.

В ході аналізу зовнішнього середовища або макросередовища будемо розглядати вплив факторів економіки України на ТОВ «Альтаір+». Фактори та їх вплив занесемо до Табл. 2.9.

Як бачимо, в сучасних економічних реаліях до основних факторів впливу зовнішнього середовища на діяльність ТОВ «Альтаір+» є інфляція, платоспроможність попиту, політична нестабільність, темпи науково-технічного прогресу та наявність кваліфікованої робочої сили.

Як бачимо з таблиці, то основними факторами впливу на ТОВ «Альтаір+» залишаються інфляційні процеси, політична нестабільність, вплив законодавства, конкуренції, податкова система нашої країни. Ці фактори підвищують імовірність неефективного функціонування компанії, створюють умови невизначеності в процесі досягнення нею своїх цілей. Загрози, що можуть виникнути, спонукають компанію займатися забезпеченням своєї економічної безпеки.

Таблиця 2.9 - Аналіз впливу факторів зовнішнього середовища на
ТОВ «Альтаір+»

Фактори макросередовища	Можлива реакція власника на вплив фактору
1	2
Можливості:	
Зростання покупної можливості споживачів	Розширення асортименту послуг
Зменшення податкового тиску	Можливість зниження цін на послуги, що надає компанія, або ж отримання вищого прибутку без змін у ціновій політиці
Спадна динаміка темпів інфляції	Можливість у зростанні прибутків
Інновації у галузі, до якої належить компанія	Розширення асортименту послуг
Загрози:	
Введення в дію несприятливих для підприємства законодавчих актів	Певні обмеження в діяльності та розвитку компанії
Посилення впливу конкуренції	Зниження обсягів надання послуг
Зростання інфляції	Зниження прибутку

*Джерело: складено автором

Звісно, що несприятлива економічна ситуація у світі та країні, що характерна зниженням курсу національної валюти, зростанням інфляції, негативними змінами на ринках за галузями; дії органів влади, коли наими впроваджуються нормативні акти. Що погіршують фінансовий стан фірм; недоброякісна конкуренція в галузі, до якої належить компанія; невідповідальність контрагентів; форс – мажоні обставини, в тому числі природні катаклізми та військові конфлікти – все це позначається на діяльності компанії ТОВ «Альтаір+».

Внутрішні загрози пов'язані з рівнем технічної оснащеності компанії, своєчасним впровадженням інновацій, кваліфікацією кадрів, ступенем їх мотивації, рівнем інтелектуального потенціалу персоналу, з рівнем ділової активності, фінансової незалежності та стійкості компанії. Правовою

захищеністю, рівнем інформаційної безпеки всіх служб та підрозділів. При цьому важливого значення набуває саме інформаційна захищеність, тобто захищеність інформаційних активів інтернет – провайдера. До речі, інформаційні активи являють собою сукупність відомостей, засобів їх обробки і персоналу, що має до них доступ.

Наступний напрям оцінки поточного рівня забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства пов'язаний з вивченням конкурентного становища підприємства на відповідному ринку за показниками, які характеризують його основні конкурентні переваги (динаміка обсягів продажу, розподіл ринку, стан і динаміка асортименту товарів та їх основні споживчі характеристики, співвідношення ціна/якість, маркетингова стратегія та цінова політика, які реалізуються підприємством). При цьому також корисно отримати деяке уявлення про технологічний потенціал, організаційну структуру та рівні менеджменту у основних конкурентів.

Щодо конкурентів, то основними конкурентами компанії є місцеві провайдери, серед яких деякі займають незначну частку ринку, а деякі навіть випереджають показник результативності майже у 7 разів порівняно з ТОВ «Альтаір+».

Макросередовище ТОВ «Альтаір+» у місті Покровську містить декілька конкурентів – «Укртелеком», «Інтертелеком», «Амігонет», «Krasnet», «BitNet», домашній інтернет «Київстар», «Старсеть», «DinasNet».

Як бачимо за оцінками користувачів на офіційному сайті міста Покровська та міста Мирнограду «06239» [15], то найвищий бал отримала мережа Київстар та BitNet (по 12 балів), 8 балів отримав провайдер «Альтаір+», DinasNet - близько 4 балів. Тож, звернімо увагу на те, що ТОВ «Альтаір+» слід знаходити резерви для покращення своєї діяльності за рахунок розробки дієвих пропозицій. Якщо розглянути дані провайдери на цьому ж сайті за рейтингом, то маємо такий результат, як показано на рисунку 2.2.

Щоб більш достовірно дослідити ринок, нами було проведено соціальне опитування в соціальній мережі, де у користувачів послуг інтернет – провайдерів

міста запитувалося, яким інтернет – провайдером вони користуються, що надало нам змогу виявити прихильність користувачів до послуг тієї чи іншої компанії – конкурента ТОВ «Альтаір+».

На рисунку 2.1. зображено конкурентне середовище ТОВ «Альтаір+».

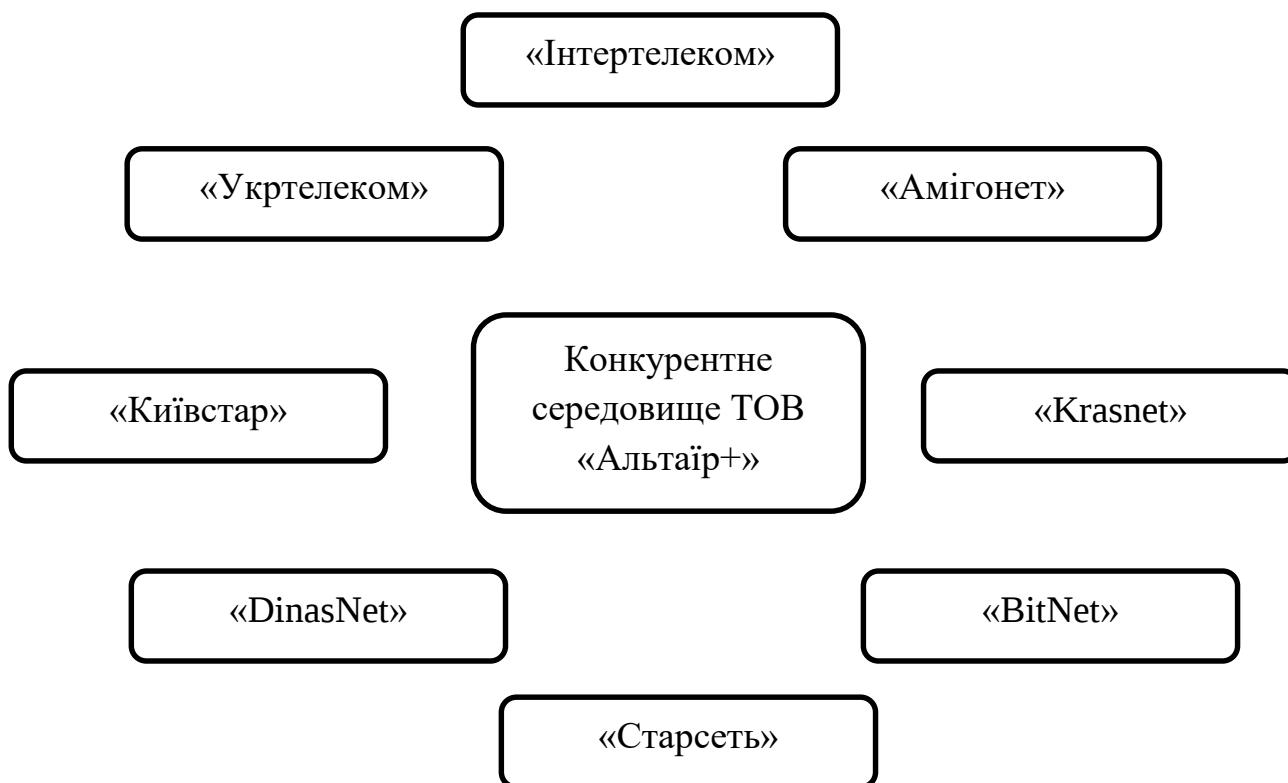

Рисунок 2.1 Конкурентне середовище ТОВ «Альтаір+»

Джерело: складено автором на основі [15]

Результати соціопитування представлені на рис. 2.4.

За результатами опитування бачимо, що в рейтингу користувачів ТОВ «Альтаір+» знаходиться на першому місці. І це не дивно, оскільки компанія має ряд переваг порівняно з провайдерами – конкурентами:

- доступ до високошвидкісного Інтернету без ліміту та обмеження трафіка на максимальній швидкості;
- можливість вибрати швидкість, яка потрібна клієнтові, та раціонально за рахунок цього витратити свої фінанси;

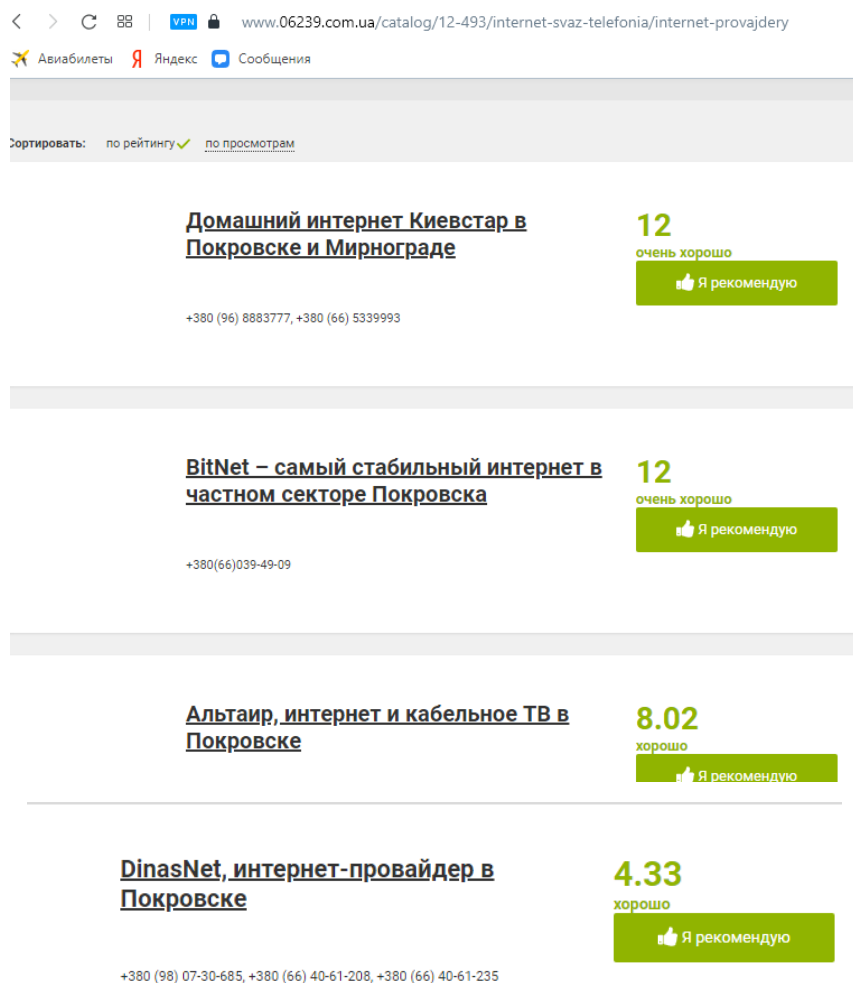

Рисунок 2.2 Конкуренти ТОВ»Альтаір+»

*Джерело: складено автором на основі [15]

- безперебійний доступ до мережі, так як компанія використовує сучасні технології та надійне обланання;
- робота служби підтримки 24/7;
- ідеальна швидкість для кілької користувачів одночасно;
- використання сучасних оптоволоконних технологій гарантує високу якість ТВ-сигнала, а пакет складається із 69 телеканалів;
- висока якість цифрового телебачення без використання великої кількості обладнання [16].

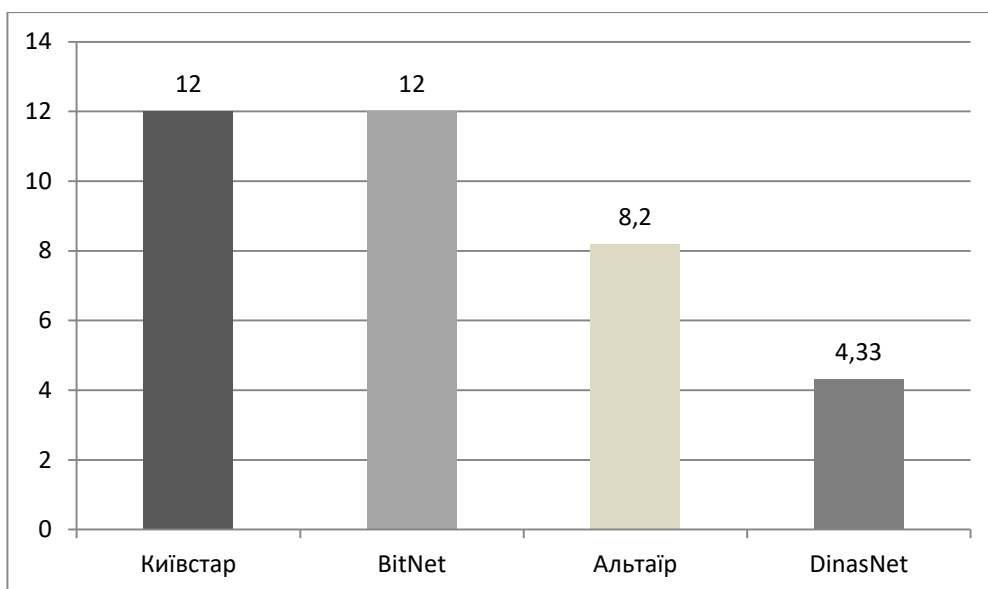

Рисунок 2.3 Рейтинг провайдерів - конкурентів ТОВ «Альтаір+» за даними офіційного сайту м.Покровська та м.Мирнограда «06239»

*Джерело: складено автором на основі [15]

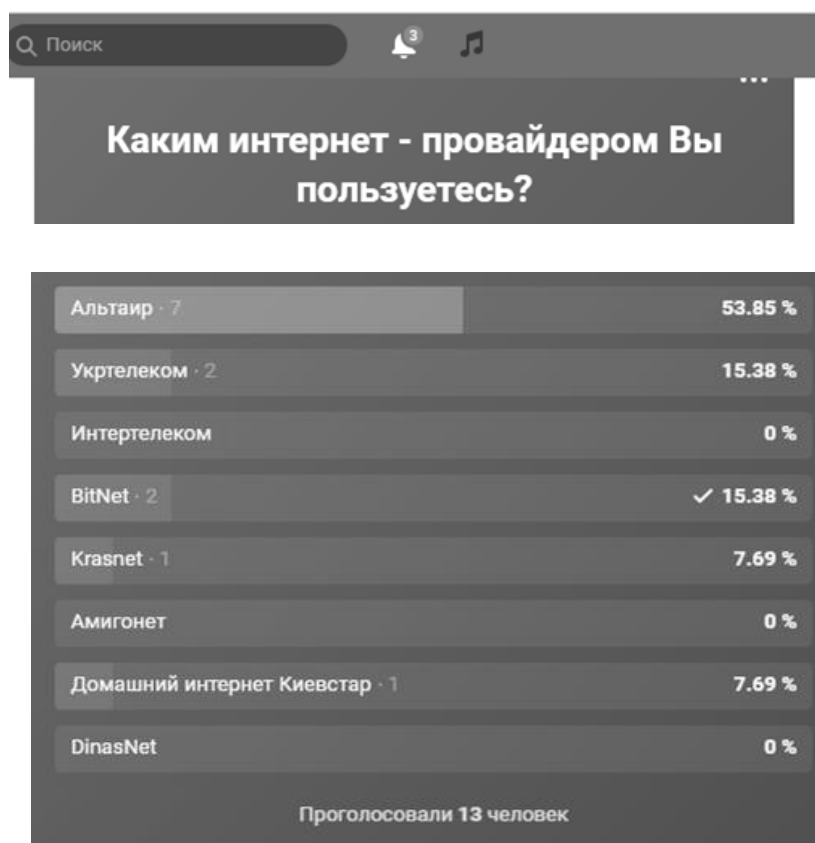

Рисунок 2.4 Результаты социального опитування користувачів послуг інтернет – провайдерів

*Джерело: складено автором на основі соцопитування на особистій сторінці в соцмережі

Таким чином, в результаті аналізу основних техніко – економічних показників діяльності компанії ТОВ «Альтаір+», оцінки рівня фінансово – економічної безпеки та виявлення місця компанії у конкурентному середовищі, можна стверджувати, що компанія має високий потенціал, але як і будь-яка економічна система містить резерви щодо покращення своєї діяльності.

Висновки до розділу 2

Товариство з обмеженою відповідальністю «Альтаір+» є сучасною компанією з надання послуг проваоового електрозв’язку. Компанія працює з 2000 року, тобто більш як за 10 років нарощує та вдосконалює свою роботу. Компанія надає комплексну мультимедійну послугу Інтернет + КТБ + цифрове ТБ, робить основний упор на якість сервісу.

Для оцінки поточного стану господарсько – економічної діяльності нами було здійснено аналіз основних техніко – економічних показників ТОВ «Альтаір+» за 2008 – 2019 роки. За результатами аналізу стану основних засобів, простежується зниження коефіцієнту оновлення наприкінці періоду. Коефіцієнт вибуття знизився на 15%. Знос обланання не змінився, а коефіцієнт придатності, до речі, протягом трьох років знаходився на досить високому рівні – 0,9. Аналіз фондомісткості, фондівіддачі та фондоозброєності показав, що показники використання основних засобів погіршилися, так як показник фондівіддачі знизився на 20%, при цьому значення оберненого показника зросло. Величина фондоозброєності знизилася на 6%. Щодо руху кадрів на ТОВ «Альтаір+», можна стверджувати про незначні зміни у чисельності та складі персоналу. Чисельність персоналу протягом 2018-2019 рр. зросла на 4 особи. В результаті маємо зростання коефіцієнту прийому кадрів на 0,1. Щодо використання робочого часу, то величина відпрацьованого часу наприкінці періоду залишилася незмінною навіть після прийняття на роботу додаткового персоналу. Це пов’язано з розширенням послуг компанії та зростання обсягів надання послуг. можна простежити динаміку продуктивності праці (виробітку), яка збільшилася у 2019 році на 17%. Звичайно, це є позитивним явищем для компанії. Поряд із цим

можна відзначити, що прослідковується поступове зниження трудомісткості виконання послуг на 15% у 2019 році, а тому можна вважати, що менеджмент компанії досить ефективний.

Щодо фінансових показників, то простежується достатній рівень ліквідності, низький рівень оборотного капіталу, достатній рівень платоспроможності, достатній рівень оборотності запасів, але низький рівень оборотності капіталу. Щодо рентабельності, то можна стверджувати, що коефіцієнт рентабельності активів знаходиться в межах норми, рентабельність власного капіталу також більша за нуль, відбувається зростання рентабельності діяльності, про що свідчить зростаюча динаміка відповідного показника, більше нуля коефіцієнт рентабельності продукції, що є також позитивним явищем.

Відбулося зниження доходу на 20% наприкінці періоду, що аналізується; відбулося зростання собівартості, але всупереч цього відбувається зростання чистого прибутку. Зазначена динаміка у кінцевому результаті все ж таки вплинула на зниження рентабельності послуг, на що керівництву якнайшвидше слід звернути увагу та вжити заходів. У загальному випадку можна оцінити достатню ефективність менеджменту компанії, але слід звернути увагу на зростання собівартості та зниження дохідності. Наступним кроком була оцінка системи управління фінансово – економічною безпекою ТОВ «Альтаір+». Оцінку поточного рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» оцінили за найбільш прийнятною, на нашу думку, методикою Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука.

Згідно цієї методики на першому етапі було здійснено оцінку загроз внутрішнього середовища, які несуть показники, що не відповідають нормативному значенню (за результатами аналізу техніко – економічних показників). До таких показників відносимо коефіцієнт зносу основних засобів (що зростає, а за нормою має зменшуватися), коефіцієнт покриття (0,98 у 2019 році, а має бути більше 1), розмір чистого оборотного капіталу (має від'ємне значення, а повинно бути значення більше 0 та зростати, коефіцієнт фінансування (має зменшуватися, а ми маємо зростаючу динаміку), коефіцієнт забезпеченості

власними оборотними засобами (маємо -0,02, а має бути більше 0,1), коефіцієнт маневреності власного капіталу (маємо -0,01, а нормативне значення більше 0 та збільшення), коефіцієнт оборотності активів (має спадну динаміку, а необхідно зростання показника), коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (маємо дуже низьке значення у 2019 році -2,8, тому необхідне його зростання, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має збільшуватися, а за результатами аналізу на ТОВ «Альтаір+» цей показник від'ємний та знижується, коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшується, а тому слід вжити заходів для його зростання. На другому етапі вивчено загрози і можливості зовнішнього середовища для ТОВ «Альтаір+», тобто проведемо SWOT – аналізі побачили, що негативно впливають є інфляція, платоспроможність попиту, політична нестабільність, темпи науково-технічного прогресу та наявність кваліфікованої робочої сили. Наступним кроком був аналіз конкурентного середовища компанії. Виявлено, що конкурентне середовище ТОВ «Альтаір+» представлене кількома інтернет – провайдерами: «Укртелеком», «Інтертелеком», «Амігонет», «Krasnet», «BitNet», домашній інтернет «Київстар», «Старсеть», «DinasNet». Як бачимо за оцінками користувачів, то найвищий бал отримала мережа «Альтаір+», підтвердженням чого є ряд переваг у наданні послуг саме цієї компанії перед конкурентами: висока швидкість Інтернету та висока якість телебачення.

Але як будь-яка господарська одиниця, ТОВ «Альтаір+» має резерви покращення діяльності, а тому існує необхідність розробки системи пропозицій з приводу підвищення рівня фінансово – економічної безпеки компанії.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Удосконалення методики оцінки управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Альтаїр+»

З урахуванням специфіки діяльності компанії ТОВ «Альтаїр+» та комплексного управління її поточною та інноваційною діяльністю з метою запобігання загроз економічної безпеки на основі дослідження методичних підходів оцінки рівня економічної безпеки найбільш доцільним вважається використання методичного підходу визначення фінансово-економічної безпеки на основі розрахунку інтегрального показника (за методикою визначення інтегрального показника безпеки підприємства, розробленою науковцями Н.В. Бондарчук і М. Гуменчук [10]), який було обчислено у Розділі 2 роботи.

Було застосовано саме інтегральний підхід, адже він є найбільш оптимальним з погляду на те, що поєднує (інтегрує) показники фінансово – економічної безпеки в один інтегральний показник, за яким потім можна охарактеризувати стан фінансово – економічної безпеки компанії.

Ще однією перевагою інтегрального методу є те, що розраховані показники дають змогу дослідити різні аспекти діяльності підприємства, а також підлаштувати обраний метод під специфіку діяльності окремого конкретного підприємства.

Але непомилково стверджувати, що дана методика потребує удосконалення, оскільки не враховує інші економічні сфери діяльності компанії, окрім фінансових.

Нас цікавить фінансово – економічна безпека ТОВ «Альтаїр+», яка складається (ґрунтуючись на теоретичних дослідженнях структури фінансово – економічної безпеки, які відображені у 1 Розділі роботи) з таких складових, як «технічна складова», «фінанси», «організаційна складова», «інтеграція», «кадри».

А тому суть удосконалення методики, яку запропонували Н.В. Бондарчук і М. Гуменчук, полягає в оцінці крім фінансових показників ще й таких характеристик фінансово – економічної безпеки, як «техніка», «організаційна складова», «інтеграція» і «кадри». При цьому розрахунок фінансових показників здійснюється за методикою Н.В. Бондарчука і М.Гуменчука групуються у загальноприйняті чотири групи показників (платоспроможність, ліквідність, ділова активність, фінансова стійкість) для подальшої їх оцінки експертами.

Конкретизація зазначених складових фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір» за удосконаленою методикою відображена у табл. 3.1.

Так у стовпчику «характеристика складової» зазначена сутність і місце певної складової в структурі фінансово – економічній безпеці підприємства та її економічний зміст.

В останньому стовпчику за методом експертних оцінок вказується можлива оцінка експерта від 1 до 5 залежно від реального стану певної складової на підприємстві на час здійснення оцінки.

Таблиця 3.1 Конкретизація основних складових фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» за удосконаленою методикою

Складова фінансово – економічної безпеки	Ум. познач.	Характеристика складової	Можлива оцінка експерта
1	2	3	4
Фінансова складова	Ф	Платоспроможність	1-5
		Ліквідність	1-5
		Ділова активність	1-5
		Фінансова стійкість	1-5
Технічна складова	Т	Ступінь відповідності обладнання сучасним вимогам ринку	1-5
		Наявність ресурсозберігаючих технологій	1-5
		Оснащеність та якість приміщень	1-5

Завершення таблиці 3.1

1	2	3	4
		Відповідність послуг стандартам якості	1-5
Організаційна складова	О	Рівень оптимальності схеми надання послуг на кожному етапі	1-5
		Оптимальність організаційної структури підприємства	1-5
		Наявність корпоративної культури	1-5
		Науково обґрунтовані показники ефективності надання послуг	1-5
Інтегральна складова	І	Наявність стійких зв'язків із контрагентами	1-5
		Логістичний фактор	1-5
		Лояльність місцевих органів влади до компанії, яка обумовлена інтегрованістю компанії в інфраструктуру регіону	1-5
		Наявність та можливість державного замовлення у компанії	1-5
Кадрова складова	К	Кваліфікованість персоналу	1-5
		Якість управління	1-5
		Наявність кадрового резерву в регіоні, де знаходиться компанія	1-5
		Наявність відповідної інфраструктури для навчання підвищення кваліфікації існуючих кадрів	1-5

*Джерело: складено автором

В результаті оцінки експертами кожної складової фінансово – економічної безпеки, маємо вихідні дані для подальшого розрахунку інтегрованого показника фінансово – економічної безпеки, який пропонується розрахувати за формулою:

$$ІП = a\Sigma\Phi + b\Sigma T + c\Sigma O + d\Sigma I + e\Sigma K \quad (3.1)$$

де $\Sigma\Phi$, ΣT , ΣO , ΣI , ΣK – сумарні бальні оцінки за кожною складовою фінансово – економічної безпеки компанії на основі методу експертних оцінок;

a, b, c, d, e – вагові коефіцієнти кожної складової в залежності від їх важливості в системі фінансово – економічної безпеки підприємства.

Саме для компанії сфери надання послуг застосовуємо вагові коефіцієнти, що наведені у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 Вагові коефіцієнти кожної складової

Ваговий коефіцієнт	Сфера послуг
1	2
a	0,3
b	0,3
c	0,1
d	0,1
e	0,25

*Джерело: складено автором

Для визначення інтегрального показника фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» застосовуватиметься така формула 3.2.

$$ІП = 0,3\Sigma\Phi + 0,3\Sigma T + 0,1\Sigma O + 0,1\Sigma I + 0,25\Sigma K \quad (3.2)$$

де $\Sigma\Phi$, ΣT , ΣO , ΣI , ΣK – сумарні бальні оцінки за кожною складовою фінансово – економічної безпеки компанії на основі методу експертних оцінок.

За даною методикою вважатимемо, що чим ближчий показник ІП до 100, тим менший рівень фінансово – економічного ризику для ТОВ «Альтаір+», а тому вищий рівень фінансово – економічної безпеки компанії.

Тепер розрахуємо інтегральний показник фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» за удосконаленою методикою.

Для цього створюється група з п'яти експертів, які згідно у табл.3.3 проставляють оцінки щодо поточного реального стану показників фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» (Табл. 3.3).

Таблиця 3.3 Результати експертних оцінок щодо фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+»

Складова фінансово – економічної безпеки	Ум. познач.	Характеристика складової	Оцінка експерта				
1	2	3	4				
Фінансова складова	Ф	Рентабельність	5	5	5	5	5
		Ліквідність	4	4	5	4	5
		Ділова активність	4	5	4	4	4
		Фінансова стійкість	4	5	4	5	4
Технічна складова	Т	Ступінь відповідності обладнання сучасним вимогам ринку	5	5	5	5	5
		Наявність ресурсозберігаючих технологій	5	4	5	4	5
		Оснащеність та якість приміщень	5	5	5	5	5
		Відповідність послуг стандартам якості	5	5	5	5	5
Організаційна складова	О	Рівень оптимальності схеми надання послуг на кожному етапі	4	5	5	5	5
		Оптимальність організаційної структури підприємства	5	5	5	5	4

Завершення таблиці 3.3

1	2	3	4	5	6	7	8
		Наявність корпоративної культури	4	4	3	4	5
		Науково обґрунтовані показники ефективності надання послуг	5	5	4	5	5
Інтегральна складова	І	Наявність стійких зв'язків із контрагентами	4	4	5	5	5
		Логістичний фактор	5	5	5	4	5
		Лояльність місцевих органів влади до компанії, яка обумовлена інтегрованістю компанії в інфраструктуру регіону	5	5	5	5	5
		Наявність та можливість державного замовлення у компанії	4	4	4	4	5
Кадрова складова	К	Кваліфікованість персоналу	5	5	5	4	4
		Якість управління	5	5	5	5	4
		Наявність кадрового резерву в регіоні, де знаходиться компанія	5	5	5	5	5
		Наявність відповідної інфраструктури для навчання підвищення кваліфікації існуючих кадрів	4	4	5	5	5

*Джерело: складено автором

Знаходимо сумарні значення оцінок за кожною складовою фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+».

$$\Sigma\Phi = 5+5+5+5+5+4+4+5+4+5+4+5+4+4+4+4+5+4+5+4 = 60$$

$$\Sigma T = 5+5+5+5+5+5+4+5+4+5+5+5+5+5+5+5+5+5+5+5=84$$

$$\Sigma O = 4+5+5+5+5+5+5+5+5+4+4+4+3+4+5+5+5+4+5+5=76$$

$$\Sigma I = 4+4+5+5+5+5+5+5+4+5+5+5+5+5+5+4+4+4+4+5 = 72$$

$$\Sigma K = 5+5+5+4+4+5+5+5+5+4+5+5+5+5+5+4+4+5+5+5= 80$$

Тоді значення ІП становитиме:

$$ІП = 0,3 \cdot 60 + 0,3 \cdot 84 + 0,1 \cdot 86 + 0,1 \cdot 82 + 0,25 \cdot 80 = 80 \text{ балів}$$

Як бачимо, інтегральний показник за удосконаленою методикою складає 80 балів.

Отже, удосконалена методика оцінки фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» надала змогу більш об'єктивно оцінити рівень фінансово – економічної безпеки компанії за допомогою розгляду не лише фінансового стану, а й таких складових, як техніка, організація, інтеграція та кадровий потенціал.

Але, як і на будь-якому підприємстві, на ТОВ «Альтаір+» існують резерви покращення управління фінансово – економічною безпекою. Про це свідчить аналіз фінансово – економічного стану, проведений у 2 Розділі, а також низькі експертні оцінки за деякими складовими фінансово – економічної безпеки компанії.

А якщо резерви вже виявлені, то має місце розробка заходів покращення системи управління фінансово – економічною безпекою компанії ТОВ «Альтаір+».

3.2 Основні заходи покращення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства

В результаті проведення аналізу основних техніко – економічних показників, можливостей та загроз середовища компанії та оцінки рівня фінансово – економічної безпеки компанії ТОВ «Альтаір+» було виявлено, що

деякі показники діяльності компанії не відповідають нормативним значенням, а експертні оцінки щодо фінансово - економічного стану підприємства не за кожною позицією виявилися на «5», тому маємо резерви покращення системи управління фінансово – економічною безпекою підприємства.

Перш за все пропонуємо звернути увагу на такі основні складові, що безпосередньо впливають на фінансово – економічну безпеку підприємства:

- пошук, обґрунтування та раціональне використання фінансових ресурсів;
- постійне планування та прогнозування показників фінансової безпеки ТОВ «Альтаїр+»;
- ефективне управління господарською діяльністю компанії;
- прийняття оптимальних управлінських рішень для забезпечення ефективної та безперебійної роботи компанії;
- здійснення функціонально – вартісного аналізу діяльності компанії;
- оцінювання ефективності здійснених заходів із забезпечення досягнення відповідного рівня фінансової безпеки підприємства.

Усі вище перелічені заходи спрямовані на забезпечення збалансованості й стійкості фінансово - економічної безпеки підприємства, що полягає в ефективній реалізації валютної, інвестиційної, розрахункової, фондової, грошовокредитної політик тощо як передумови результативності ведення господарської діяльності суб'єкта підприємництва.

Вагомими факторами фінансової безпеки підприємства автором визначено: наявність достатніх об'ємів оборотного капіталу, постійне оновлення технологій відповідно до потреб виробництва та вимог споживачів, наявність різноманітних джерел фінансових ресурсів, ефективну систему управління підприємством тощо. Звісно, на стан фінансово-економічної безпеки підприємств значною мірою впливає фінансова безпека держави, прикладом чого є теперішні українські реалії, коли кожне третє підприємство опинилося на межі банкрутства, а відтак змушене йти в тінь.

На нашу думку, для забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання необхідно чітко визначитись із його фінансовими інтересами,

здійснити пошук і обґрунтування фінансових ресурсів для ефективного ведення бізнесу, провести аналіз можливих ризиків і загроз, організувати раціональну систему управління фінансовою безпекою.

Для формування інформаційного забезпечення і його ефективного застосування на підприємстві в процесі організації економічної безпеки, необхідно: визначення мети, задач, функцій всієї системи управління підприємством; виявлення руху інформації на підприємстві та формування схем інформаційних потоків; удосконалення системи документообігу; створення інформаційно - логічних моделей, які відображають взаємозв'язок інформації; створення масивів інформації у вигляді інформаційних баз даних тощо.

Слід звернути увагу на покращення показників фінансового стану. В результаті аналізу показників фінансового стану ТОВ «Альтаір+», виявлено, що саме наступні показники потребують покращення, оскільки не відповідають нормативному значенню (Табл. 3.4):

1. Коефіцієнт зносу основних засобів мав зростаючу тенденцію (нормативною є зменшення даного коефіцієнта).

Економічна сутність даного показника полягає у тому, на скільки є зношеними основні засоби. Цей коефіцієнт на ТОВ «Альтаір+» є досить низьким, що добре для будь-якого підприємства, але має зростаючу тенденцію, що є негативним фактом. Отож, пропонуємо звернути увагу на необхідність оновлення основних засобів компанії ТОВ «Альтаір+» шляхом закупівлі новітнього обладнання та засобів для ведення господарської діяльності.

Таблиця 3.4 - Показники фінансового стану ТОВ «Альтаір+», що не відповідають нормативному значенню

№ п/п	Показник	Норм. знач.	2018	2019
1	2	3	4	5
1. Аналіз майнового стану				
1	Коефіцієнт зносу основних засобів	зменш.	0,10	0,12

Завершення таблиці 3.4

2. Аналіз ліквідності				
2	Коефіцієнт покриття	>1	0,97	0,98
3	Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	>0, збільш.	-15662,00	-14796,00
3. Аналіз платоспроможності				
4	Коефіцієнт фінансування	<1, зменш.	0,38	0,42
5	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	-0,03	-0,02
6	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільш.	-0,01	-0,01
4. Аналіз ділової активності				
7	Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	0,11	0,10
8	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	0,30	0,29

*Джерело: складено автором

2. Коефіцієнт покриття на ТОВ «Альтаір+» близький до одиниці, але все ж таки, менше неї (за нормою більше 1), до того ж має спадну динаміку. Сутність показника полягає тому, на скільки компанія спроможна погашати свої зобов'язання. Щоб підвищити значення даного показника пропонуємо збільшення оборотних активів або зменшення поточних зобов'язань.

3. Чистий оборотний капітал дорівнює різниці між оборотними активами підприємства та його короткостроковими зобов'язаннями (в грошових одиницях). В даному випадку маємо від'ємне значення цього показника, тоді як нормою є позитивне значення показника. Це свідчить про перевищення короткострокових зобов'язань ТОВ «Альтаір+» над оборотними активами. Недолік обігового капіталу свідчить про нездатність компанії на даний момент вчасно погасити короткострокові зобов'язання. Поряд із цим, якщо буде значне перевищення

чистого обігового капіталу над оптимальною потребою свідчить про нераціональне використання ресурсів підприємства. Тому пропонуємо зменшення короткострокових зобов'язань для того, щоб розмір чистого оборотного капіталу прийняв допустиме нормативне значення.

4. Коефіцієнт фінансування нижчий за 1, але всупереч нормативній динаміці має зростаючу тенденцію. Для того, щоб цей коефіцієнт мав спадну тенденцію, слід або знизити розмір залученого капіталу, або підвищити розмір власного.

5. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами на ТОВ «Альтаір+» не відповідає нормативному значенню, оскільки складає -0,03 та -0,02 у 2018 та 2019 році відповідно.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами відноситься до групи показників фінансової стійкості та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів. Коефіцієнт розраховується як співвідношення власних оборотних коштів до оборотних активів. Значення показника демонструє частку власних оборотних коштів у сумі оборотних активів компанії. Значення нижче нормативного свідчить про значну фінансову залежність підприємства від зовнішніх кредиторів. В умовах погіршення ринкової ситуації компанія, в такому випадку, не зможе продовжити свою діяльність.

Негативне значення показника говорить про те, що весь власний капітал і довгострокові джерела спрямовані на фінансування необоротних активів і в компанії немає довгострокових коштів для формування власного оборотного капіталу.

Щоб збільшити значення показника на ТОВ «Альтаір+» пропонуємо збільшити розмір власних оборотних коштів.

6. Коефіцієнт маневреності власного капіталу протягом останніх двох років становив -0,01 (нормативне значення більше 0 та збільшення показника).

Коефіцієнт показує співвідношення між власними оборотними ресурсами і власним капіталом компанії. Таким чином, значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування

оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів.

Тому пропонуємо для збільшення показника збільшити рівень власних оборотних ресурсів.

7.Щодо коефіцієнту оборотності активів (ресурсовіддачі), то його значення знаходиться на допустимому рівні, але має незначну спадну тенденцію.

Оборотність активів - показник ділової активності, який демонструє ефективність використання активів компанії.

Коефіцієнт є співвідношенням між виручкою і середньорічною сумою активів. Значення показника говорить про те, скільки товарів і послуг продано за досліджуваний період на кожну гривню використаних активів.

Для зростання показника пропонуємо забезпечити умови для зростання виручки ТОВ «Альтаїр+».

8.Коефіцієнт оборотності власного капіталу має від'ємне значення та спадну динаміку .

Це показник ділової активності, який демонструє ефективність управління власним капіталом компанії.

Оскільки коефіцієнт розраховується як співвідношення виручки (чистого доходу) до середньорічної суми власного капіталу, то пропонуємо забезпечити на ТОВ «Альтаїр+» зростання виручки (чистого доходу).

Високе значення показника свідчить про ефективне використання капіталу власників. Значення коефіцієнта вказує на те, скільки товарів та послуг.

Представимо пропозиції щодо підвищення фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаїр+» у вигляді дерева цілей (Рис.3.1).

Так, згідно запропонованого нами дерева цілей, для покращення фінансової складової ТОВ «Альтаїр+» пропонується:

- сприяння зростанню виручки шляхом активного підключення нових абонентів за рахунок активізації маркетингової політики;
- зменшення поточних зобов'язань компанії за рахунок зростання розміру виручки;

- зростання оборотності активів шляхом скорочення терміну надання послуг; зниження розміру залученого капіталу або підвищення розміру власного;
- зниження розміру дебіторської заборгованості за рахунок системи знижок.

Для покращення показників організаційної складової слід впровадити стійку корпоративну культуру.

Для кадрової складової важливо залучати висококваліфікований персонал (наприклад, проводити екзамени для претендентів на посаду спеціалістів технічної підтримки).

Для покращення технічної складової пропонуємо підвищувати потужність серверів та пропускних можливостей каналів за рахунок впровадження інновацій (на рівні інноваційного обладнання виробництва передових світових компаній таких як HP, DELL, CiscoSystems, ZyXel, які активно застосовуються за кордоном масштабними інтернет – провайдерами).

Слід постійно відслідковувати стан технічного обладнання, за допомогою якого здійснюється надання послуг населенню, вчасно здійснювати його ремонт.

На сьогодні дана проблема для інтернет –провайдерів є однією з найактуальніших, адже якщо на усунення порушень роботи обладнання витрачається близько доби, то це негативно може вплинути на задоволення потреб абонентів. Якщо користувач не отримує необхідну кількість послуг, то йому вигідніше змінити інтернет –провайдера, аніж брати участь в усуненні та розумінні проблем компанії. Це може призвести до втрати великої кількості клієнтів. Адже саме якість надання послуг дозволяє значно розширити кількість клієнтів та зберегти вже існуючих.

Термін підключення нових абонентів також грає чималу роль. Також слід дотримуватися умов підключення, застосовувати санкції стосовно персоналу, з вини яких відбувається недотримання зазначених строків надання послуг.

Важливим є покращення роботи відділу технічної підтримки. Як правило, це – найслабше місце у наанні послуг інтернету компаній – провайдерів. Звісно, що у будь-якого інтернет – провайера трапляються проблеми та аварії, що

усуваються силами компанії, але слід якнайшвидше на них реагувати, щоб у найкоротший строк відновити процес надання послуг користувачам.

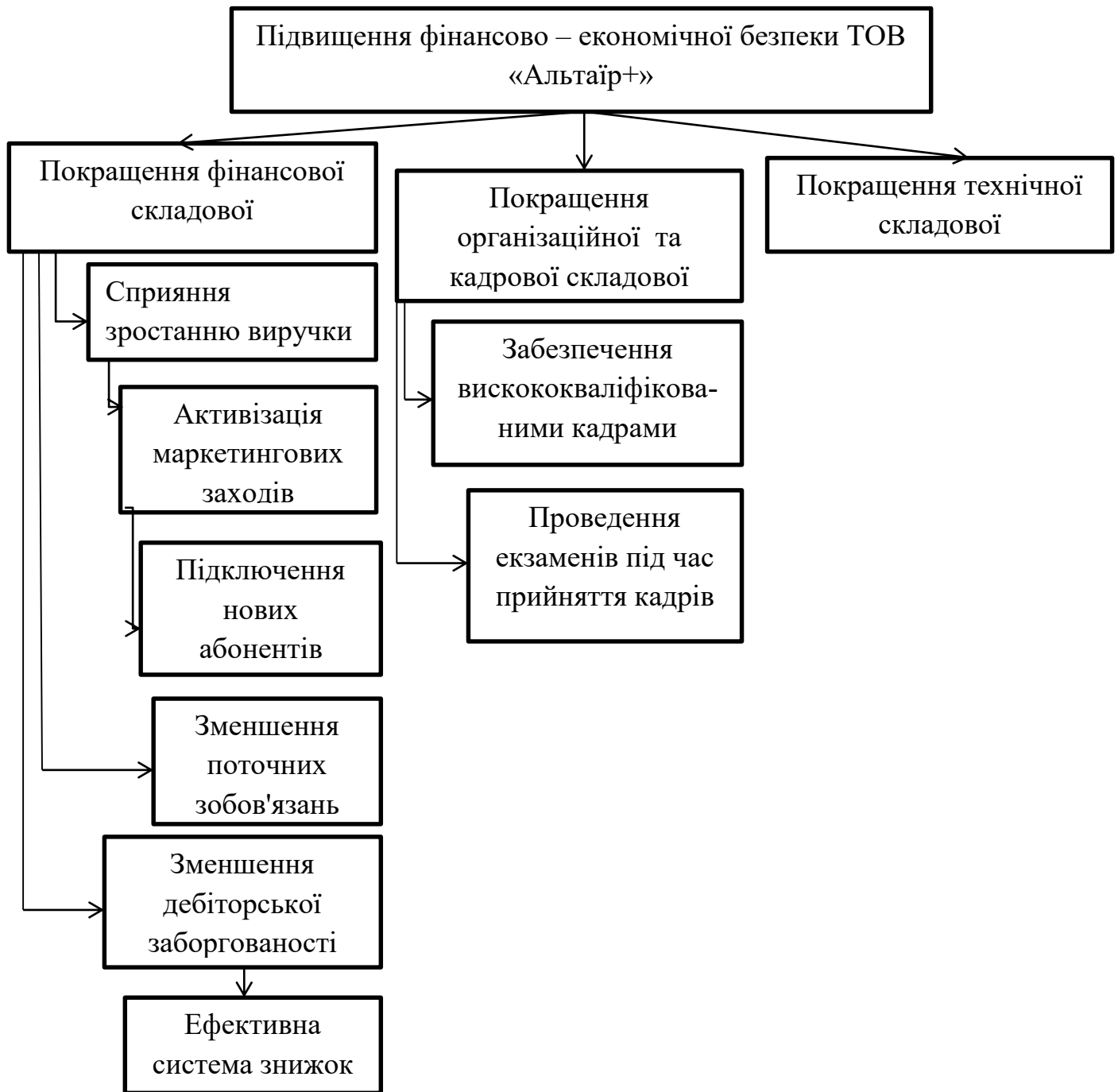

Рисунок 3.1 Дерево цілей щодо підвищення рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+»

*Джерело: складено автором

Це стосується технічного персоналу, який має якнайшвидше реагувати на несправність системи.

Також пропонуємо покращити роботу служби маркетингу шляхом поділу служби маркетингу на 4 відділи: прогнозування, планування та аналізу ринку; планування маркетингової діяльності; відділ маркетингових комунікацій; відділ продажів; відділ по формуванню тарифів.

Важливого значення є ведення ефективної політики інформаційної безпеки, що має включати такі етапи:

- Встановлення переліку інформаційних та технічних ресурсів, що підлягають захисту;
- Виявлення потенційних внутрішніх та зовнішніх загроз та каналів витоку інформації;
- Оцінка ризиків і можливих збитків;
- Впровадження вибраних способів та засобів захисту;
- Управління системою захисту.

Отже, подальші дослідження мають бути спрямовані на ефективність впровадження запропонованих заходів у практиці компанії. Тому перейдемо до розрахунку ефективності запропонованих заходів.

3.3 Економічна ефективність заходів покращення управління фінансово-економічною безпекою підприємства ТОВ «Альтаїр+»

Одним з напрямків дерева цілей (Рис. 3.4) є заходи з покращення фінансової складової фінансово – економічної безпеки підприємства, а саме вживання заходів, що дозволять звести фінансові показники до нормативного значення, які в результаті аналізу (Табл. 3.1) з тих чи інших причин відхиляються від норми.

Розрахуємо економічний ефект від впровадження кожного запропонованого нами заходу:

1. Для того, щоб коефіцієнт зносу основних засобів мав спадну динаміку, слід оновити основні засоби на суму мінімум 954649 тис.грн. Оновити основні засоби можна за рахунок придбання більш сучасної техніки. Тоді матимемо такий економічний ефект даного показника:

$$K_{\text{зоз}} 2019 = 349681 / 2845351 = 0,12$$

$$K_{\text{зоз план}} = 349681 / (2845351 + 954649) = 0,09$$

Отже, значення показника буде спадним навіть порівняно зі значенням показника на початку періоду, що аналізується.

$$\text{Економічний ефект } K_{\text{зоз}} = 0,09 - 0,12 = -0,03.$$

2. Зростанню чистого оборотного капіталу сприятиме зменшення короткострокових зобов'язань на суму як мінімум 15796 тис.грн., тоді розмір чистого оборотного капіталу буде більше від 0. Зменшити розмір короткострокових зобов'язань можливо за рахунок зростання виручки, чому може сприяти активізація маркетингової діяльності та зростання кількості надання послуг шляхом залучення нових клієнтів, надання ефективної системи знижок.

$$\text{ЧОК } 2019 = 622639 - 637435 = -14796,00 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{ЧОК план} = 622639 - (637435 - 15796) = 1000 \text{ тис.грн.}$$

Економічний ефект ЧОК = $1000 - (-14796,00) = 15796$ тис.грн., що свідчить про зростання показника.

3. Для того, щоб коефіцієнт фінансування мав спадну тенденцію, слід дещо знизити розмір залученого капіталу на 152422 тис.грн. Розмір залученого капіталу знизиться в результаті зростання виручки.

$$\text{Тоді } K_{\text{фін}} 2019 = 1247422 / 2942569 = 0,42$$

$$K_{\text{фін план}} = 1095000/2942569 = 0,37$$

Економічний ефект $K_{\text{фін}} = 0,37 - 0,42 = -0,05$, тобто матимемо зниження показника.

4. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами підвищимо за рахунок зростання власних оборотних коштів на суму 13696 тис.грн.

$$K_{\text{забвоз 2019}} = -14796/637435 = -0,02.$$

$$K_{\text{забвоз план}} = (-14796 + 24896)/637435 = 0,02 > 0,1.$$

Економічний ефект $= 0,02 - (-0,02) = 0,04$, тобто матимемо зростання показника.

5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу зведемо до розміру більшого від 0 шляхом зростання власних оборотних коштів на суму 40 000 тис.грн.

$$K_{\text{м 2019}} = -14796/2942569 = -0,01$$

$$K_{\text{м план}} = (-14796 + 40000)/2942569 = 0,01 > 0$$

Економічний ефект $= 0,01 - (-0,01) = 0,02$, тобто зростання показника

6. Коефіцієнт оборотності активів зростатиме, якщо забезпечимо зростання виручки на суму 120000 тис.грн.

$$K_{\text{оа 2019}} = 867377/4194161/2 = 0,10$$

$$K_{\text{оа план}} = (867377 + 120000)/4194161/2 = 0,12$$

Економічний ефект $= 0,12 - 0,10 = 0,02$ – збільшення показника.

7. Коефіцієнт оборотності власного капіталу матиме зростаючу тенденцію, якщо сприяти зростанню виручки на 50 000 тис.грн.

$$K_{\text{овк 2019}} = 867377/2942569 = 0,29$$

$$\text{Ковк план} = (867377 + 50000) / 2942569 = 0,31$$

Економічний ефект = $0,31 - 0,29 = 0,02$ – збільшення показника.

Розраховані економічні ефекти представимо за допомогою таблиці 3.5.

Таблиця 3.5 - Покращення показників фінансового стану ТОВ «Альтаїр+» в результаті впровадження заходів

№ п/ п	Показник	Норм. знач.	Значення показників до впровадження заходів		Захід покращенн я показника	Значення показників після впровадження заходів
			2018	2019		
1	2	3	4	5	6	7
Резерви покращення майнового стану						
1	Коефіцієнт зносу основних засобів	зменш.	0,10	0,12	Оновлення основних засобів на суму	0,09
					954649 тис.грн.	
Резерви покращення ліквідності						
2	Чистий оборотний капітал (тис.грн.)	>0, збільш.	- 15662,0 0	- 14796, 00	Зменшення короткостр. Зобов'язань на 15796 тис.грн.	1000
Резерви покращення платоспроможності						
3	Коефіцієнт фінансування	<1, зменш.	0,38	0,42	Зниження розміру залученого капіталу на 152433 тис.грн.	0,37

Завершення таблиці 3.5

1	2	3	4	5	6	7
4	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>0,1	-0,03	-0,02	Зростання власних оборотних коштів на 13696 тис.грн.	0,02
5	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0, збільш.	-0,01	-0,01	Зростання власних оборотних коштів на 40 000 тис.грн.	0,01

Резерви підвищення ділової активності						
6	Коефіцієнт оборотності активів	збільш.	0,11	0,10	Забезпечення зростанню виручки на 120000 тис.грн.	0,12
7	Коефіцієнт оборотності власного капіталу	збільш.	0,30	0,29	Зростання виручки на 50 000 тис.грн.	0,31

*Джерело: складено автором

Таким чином, покращивши фінансову складову фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+», маємо змогу повторно звернутися о експертів для повторної оцінки рівня фінансово – економічної безпеки компанії та занести результати до таблиці 3.6.

Знаходимо сумарні значення оцінок за кожною складовою фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+».

$$\Sigma \Phi = 5+5+5+5+5+5+5+5+4+5+5+5+4+5+4+5+5+4+5+5 = 84$$

Сума оцінок за складовою «Фінанси» зросла за рахнок впровадження заходів покращення фінансового стану ТОВ «Альтаір+».

$$\Sigma T = 5+5+5+5+5+5+5+5+4+5+5+5+5+5+5+5+5+5+5+5 = 96$$

Таблиця 3.6 Результати експертних оцінок щодо фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» після впровадження заходів

Складова фінансово – економічної безпеки	Ум. познач.	Характеристика складової	Оцінка експерта				
1	2	3	4				
Фінансова складова	Ф	Рентабельність	5	5	5	5	5
		Ліквідність	5	5	5	4	5
		Ділова активність	5	5	4	5	4
		Фінансова стійкість	5	5	4	5	5
Технічна складова	Т	Ступінь відповідності обладнання сучасним вимогам ринку	5	5	5	5	5
		Наявність ресурсозберігаючих технологій	5	5	5	4	5
		Оснащеність та якість приміщень	5	5	5	5	5
		Відповідність послуг стандартам якості	5	5	5	5	5
Організаційна складова	О	Рівень оптимальності схеми надання послуг на кожному етапі	4	5	5	5	5
		Оптимальність організаційної структури підприємства	5	5	5	5	4
		Наявність корпоративної культури	5	5	4	5	5
		Науково обґрунтовані показники ефективності надання послуг	5	5	4	5	5

Завершення таблиці 3.6

Інтегральна складова	І	Наявність стійких зв'язків із контрагентами	4	4	5	5	5
		Логістичний фактор	5	5	5	4	5
		Лояльність місцевих органів влади до компанії, яка обумовлена інтегрованістю компанії в інфраструктуру регіону	5	5	5	5	5
		Наявність та можливість державного замовлення у компанії	4	4	4	4	5
Кадрова складова	К	Кваліфікованість персоналу	5	5	5	5	5
		Якість управління	5	5	5	5	4
		Наявність кадрового резерву в регіоні, де знаходиться компанія	5	5	5	5	5
		Наявність відповідної інфраструктури для навчання підвищення кваліфікації існуючих кадрів	4	4	5	5	5

*Джерело: складено автором

Сума оцінок за технічною складовою зросла за рахунок впровадження інноваційних технологій компанії.

$$\Sigma O = 4+5+5+5+5+5+5+5+5+4+5+5+4+5+5+5+5+4+5+5=84$$

За організаційною складовою покращилися оцінки за рахунок впровадження корпоративної культури.

$$\Sigma I = 4+4+5+5+5+5+5+5+4+5+5+5+5+5+5+4+4+4+4+5 = 72$$

$$\Sigma K = 5+5+5+5+5+5+5+5+5+4+5+5+5+5+5+4+4+5+5+5= 88$$

Сума оцінок за кадровою складовою зросла за рахунок більш ретельного підбору кадрів, здійснення екзаменаційної оцінки кількох претендентів на одну посаду, в тому числі в службу підтримки клієнтів та технічного обслуговування абонентів.

Тоді значення ІП план становитиме:

$$\text{ІП план} = 0,3 \cdot 84 + 0,3 \cdot 96 + 0,1 \cdot 84 + 0,1 \cdot 72 + 0,25 \cdot 88 = 91,6 \text{ балів}$$

Як бачимо, інтегральний показник за удосконаленою методикою складає 91,6 балів.

Порівняємо інтегральний показник із показником о впровадження заходів та розрахуємо економічний ефект за формулою (3.3):

$$E_{\text{еф.ІП.}} = \text{ІП}_{\text{план}} - \text{ІП}_0 \quad (3.3)$$

$$E_{\text{еф.ІП.}} = 91,6 - 80 = 11,6 \text{ балів}$$

Бачимо, що економічний ефект від впровадження заходів позитивний та складає 11,6 балів.

Отже, ознаками “доброго” балансу після впровадження запропонованих заходів, можна вважати наступні зміни:

- відсутність різких змін в окремих статтях балансу;

- перевищення власного капіталу над зобов'язаннями і збільшення темпів його зростання проти темпів зростання зобов'язань;
- наявність власного оборотного капіталу або, щонайменше, робочого капіталу (частка власного оборотного капіталу має бути більше 10%);
- дебіторська заборгованість на рівні розмірів кредиторської, приблизно однакові темпи приросту дебіторської і кредиторської заборгованості;
- перевищення темпів приросту всіх активів над темпами приросту необоротних активів - відсутність "хворих" статей (збитки, прострочена заборгованість).

Отож, після впровадження запропонованих нами заходів рівень фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» підвищився, що дасть змогу компанії більш міцно триматися на ринку надання послуг у сфері проводового зв'язку.

Висновки до розділу 3

З урахуванням специфіки діяльності компанії ТОВ «Альтаір+» та комплексного управління її поточною та інноваційною діяльністю з метою запобігання загроз економічної безпеки на основі дослідження методичних підходів оцінки рівня економічної безпеки найбільш доцільним вважається використання методичного підходу визначення фінансово-економічної безпеки на основі розрахунку інтегрального показника (за методикою визначення інтегрального показника безпеки підприємства, розробленою науковцями Н.В. Бондарчук і М. Гуменчук), який було розраховано у 2 Розілі роботи.

Було застосовано саме інтегральний підхід, адже він є найбільш оптимальним з погляду на те, що поєднує (інтегрує) показники фінансово – економічної безпеки в один інтегральний показник, за яким потім можна охарактеризувати стан фінансово – економічної безпеки компанії.

Ще однією перевагою інтегрального методу є те, що розраховані показники дають змогу дослідити різні аспекти діяльності підприємства, а також підлаштувати обраний метод під специфіку діяльності окремого конкретного

підприємства. Але непомилково стверджувати, що дана методика потребує удосконалення, оскільки не враховує інші економічні сфери діяльності компанії, окрім фінансових.

Суть удосконалення методики полягає в оцінці крім фінансових показників ще й таких характеристик фінансово – економічної безпеки, таких як «техніка», «організаційна складова», «інтеграція» і «кадри». При цьому розрахунок фінансових показників здійснюється за методикою Н.В.Бондарчука і М.Гуменчука, які групуються у загальноприйнятій чотирьох групах показників (платоспроможність, ліквідність, ділова активність, фінансова стійкість) для подальшої їх оцінки експертами.

Так у стовпчику «характеристика складової» зазначена сутність і місце певної складової в структурі фінансово – економічної безпеки підприємства та її економічний зміст.

В останньому стовпчику за методом експертних оцінок вказується можлива оцінка експерта від 1 до 5 залежно від реального стану певної складової на підприємстві на час здійснення оцінки.

За даною методикою вважатимемо, що чим ближчий показник ІП до 100, тим менший рівень фінансово – економічного ризику для ТОВ «Альтаїр+», а тому вищий рівень фінансово – економічної безпеки компанії.

В результаті розрахунку інтегрального показника фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаїр+» за удосконаленою методикою, виявлено, що найбільшу кількість балів отримав показник технічного стану, найменший – фінансового стану. А загальне значення інтегрального показника склало 80 балів.

Удосконалена методика оцінки фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаїр+» надала змогу більш об'єктивно оцінити рівень фінансово – економічної безпеки компанії за допомогою розгляду не лише фінансового стану, а й таких складових, як техніка, організація, інтеграція та кадровий потенціал.

Але, як і на будь-якому підприємстві, на ТОВ «Альтаїр+» існують резерви покращення управління фінансово – економічною безпекою. Про це свідчить аналіз фінансово – економічного стану, проведений у 2 розділі, а також низькі

експертні оцінки за деякими складовими фінансово – економічної безпеки компанії.

Отож, пропонуємо звернути увагу на:

- необхідність оновлення основних засобів компанії ТОВ «Альтаір+» шляхом закупівлі новітнього обладнання та засобів для ведення господарської діяльності (для покращення коефіцієнта зносу основних засобів);

- збільшення оборотних активів або зменшення поточних зобов'язань (для нормалізації коефіцієнта покриття);

- зменшення короткострокових зобов'язань для того, щоб розмір чистого оборотного капіталу прийняв допустиме нормативне значення (для нормалізації значення чистого оборотного капіталу);

- знизити розмір залученого капіталу (для нормалізації коефіцієнта фінансування) тощо.

В результаті запропонованих заходів було розраховано економічний ефект, що засвідчило покращення згаданих показників та зведення їх до нормативного значення.

Після впровадження системи заходів було здійснено повторне експертне оцінювання за удосконаленою нами методикою, та виявлено, що інтегральний показник зріс до 91,6 балів, тобто економічний ефект за інтегральним показником склав 11,6 балів.

Це свідчить про те, що система пропозицій щодо підвищення рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» є ефективною та має місце бути в системі управління компанією.

ВИСНОВКИ

Фінансово-економічна безпека виступає як основний елемент і чинник формування економічної безпеки підприємства. Забезпеченню фінансової безпеки повинна приділятися особлива увага на кожному підприємстві. Наявність великої кількості загроз вимагає розробки та реалізації дієвих заходів із забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою даної роботи було дослідження управління фінансово-економічною безпекою в діяльності компанії та удосконалення практики управління фінансово-економічною безпекою компанії ТОВ «Альтаір+» шляхом розробки ефективних заходів.

Для досягнення зазначеної мети виконано такі завдання. У першому розділі визначено сутність управління фінансово-економічною безпекою підприємства та досліджено сучасні методи оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств. Виявлено, що фінансово-економічна безпека підприємства є складною системою, яка містить в собі різні складові, які направлені на забезпечення ефективності використання матеріальних, трудових, інформаційних та фінансових ресурсів. Фінансово – економічна безпека являє собою стан захищеності від негативних впливів зовнішнього і внутрішнього середовища; це створення таких умов на підприємстві, які дають змогу забезпечувати безперебійну ефективну діяльність та розвиток підприємства як господарської одиниці.

Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки, застосування нових методів та алгоритмів забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств потребують подальшого дослідження і продовжують привертати увагу багатьох науковців і практиків. До найбільш поширенішої групи оцінки фінансово – економічної безпеки підприємства, заснованої на розрахунку фінансових коефіцієнтів та порівнянні їх з нормативними значеннями, належить і методика сучасних науковців Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука., яку вважаємо найбільш прийнятною базою для вдосконалення стосовно специфіки діяльності компанії ТОВ «Альтаір+».

У другому розділі було здійснено оцінку господарсько - економічної діяльності компанії ТОВ «Альтаір+», досліджено систему управління фінансово – економічною безпекою ТОВ «Альтаір+».

Встановлено, що товариство з обмеженою відповідальністю «Альтаір+» - це сучасна компанія, що займається діяльністю у сфері проводового електрозв'язку.

Для оцінки поточного стану господарсько – економічної діяльності нами було здійснено аналіз основних техніко – економічних показників ТОВ «Альтаір+» за 2008 – 2019 роки. Щодо фінансових показників, то простежується достатній рівень ліквідності, низький рівень оборотного капіталу, достатній рівень платоспроможності, достатній рівень оборотності запасів, але низький рівень оборотності капіталу. Щодо рентабельності, то можна стверджувати, що коефіцієнт рентабельності активів знаходиться в межах норми, рентабельність власного капіталу також більша за нуль, відбувається зростання рентабельності діяльності, про що свідчить зростаюча динаміка відповідного показника, більше нуля коефіцієнт рентабельності продукції, що є також позитивним явищем.

Відбулося зниження доходу на 20% наприкінці періоду, що аналізується; відбулося зростання собівартості, але всупереч цього відбувається зростання чистого прибутку.

В результаті оцінки поточного рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+» за методикою Н.В. Бондарчука та М.Гуменчука, на першому етапі здійснено оцінку загроз внутрішнього середовища, які несуть показники, що не відповідають нормативному значенню (за результатами аналізу техніко – економічних показників). До таких показників віднесли коефіцієнт зносу основних засобів (що зростає, а за нормою має зменшуватися), коефіцієнт покриття (0,98 у 2019 році, а має бути більше 1), розмір чистого оборотного капіталу (має від'ємне значення, а повинно бути значення більше 0 та зростати, коефіцієнт фінансування (має зменшуватися, а ми маємо зростаючу динаміку), коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (маємо -0,02, а має бути більше 0,1), коефіцієнт маневреності власного капіталу (маємо -0,01, а нормативне значення більше 0 та збільшення), коефіцієнт оборотності активів

(має спадну динаміку, а необхідно зростання показника), коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (маємо дуже низьке значення у 2019 році -2,8, тому необхідне його зростання, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості має збільшуватися, а за результатами аналізу на ТОВ «Альтаір+» цей показник від'ємний та знижується, коефіцієнт оборотності власного капіталу зменшується, а тому слід вжити заходів для його зростання.

На другому етапі встановлено основні фактори впливу зовнішнього середовища на діяльність ТОВ «Альтаір+» - це інфляція, платоспроможність попиту, політична нестабільність, темпи науково-технічного прогресу та наявність кваліфікованої робочої сили.

В результаті аналізу конкурентного середовища компанії виявлено, що конкурентне середовище ТОВ «Альтаір+» представлене кількома інтернет – провайдерами, але за оцінками користувачів, найвищий бал отримала саме мережа «Альтаір+», підтвердженням чого є ряд переваг у наданні послуг саме цієї компанії перед конкурентами: висока швидкість Інтернету та висока якість телебачення.

В третьому розділі було удосконалено методику оцінки управління фінансово-економічною безпекою ТОВ «Альтаір+», що є науковою новизною дослідження, а також розроблено ефективні заходи покращення системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства ТОВ «Альтаір+». Також встановлено економічну ефективність запропонованих заходів шляхом розрахунків економічних ефектів, що дає нам кожна із запропонованих пропозицій підвищення рівня фінансово – економічної безпеки ТОВ «Альтаір+».

Запропоновані заходи дають позитивний економічний ефект і подальші дослідження мають бути спрямовані на їх практичне впровадження в систему управління ТОВ «Альтаір+».

Подальших досліджень потребують питання щодо розробки алгоритму дій керівників різних рівнів та менеджерів підприємства, який не дав би підприємству можливості опуститися за критичну межу і втратити свою економічну незалежність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Яркіна Н.М. Управління підприємством як економічна категорія (теоретичний аспект). *Держава та регіони. Серія «Економіка та підприємництво»*. 2014. № 1 (76). С. 130 - 136. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2014_1_26 (дата звернення: 25.10.2020)
2. Єрмошенко М.М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: монографія. URL: www.disslib.org (дата звернення: 30.10.2020).
3. Остафій М.М. Фінансова нестабільність суб'єктів підприємництва як загроза економічній безпеці держави. *Економічна та фінансова безпека держави та регіонів: збірник тез наук. доп. І міжн. студ.-аспір. конф. (Львів, 12–13 грудня 2013 р.)*. Львів, 2013. С. 27–29.
4. Гончар В.Г. Фінансово – економічна безпека підприємств України – запорука фінансової безпеки держави. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №8(170). С.150-159.
5. Лазарева А.П. Фінансово – економічна безпека підприємства та механізм її забезпечення. *Теоретичне і практичне, інноваційне і наукове*. С. 130-134. URL: http://конференция.com.ua/files/image/konf_13/doklad_13_7_28.pdf (дата звернення: 25.10.2020).
6. Чібісова І.В., Івашина Є.М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2011. № 31. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/347/336> (дата звернення: 30.10.2020).
7. Орлик О.В. Механізм управління фінансово – економічною безпекою підприємства та його основні складові. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2015. № 2 (19). С. 222-232. URL: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=WnNFrVUAAAAJ&hl=ru> (дата звернення: 25.11.2020)

8. Сиволап Л. А. Аналіз методичних підходів до оцінки фінансової безпеки підприємства *Економічний аналіз*: зб. наук. праць. (Тернопіль, 2014 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2014. Том 18. № 2. С. 234-238.
9. Воропай В.А. Аналіз методичних підходів оцінки стану і рівня забезпечення системи економічної безпеки підприємства *Проблеми матеріальної культури. Серія «Економічні науки»*. С.190 – 195. URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92750/45-Voropai.pdf?sequence=1>.
10. Бондарчук Н.В., М.Гуменчук Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її забезпечення. *Ефективна економіка. Електронний журнал*. 2016. №11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5409> (дата звернення 30.10.2020).
11. Бойко К.О. Етапи і методи дослідження конкурентного середовища *Науковий вісник херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 17. Ч.2. 2016. С.64 – 66. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/2/18.pdf (дата звернення: 10.10.2020).
12. Дослідження конкурентоспроможності підприємства та його продукції. URL: <https://works.doklad.ru/view/ycexoNAu0eE/all.html>.
13. Ткаченко І.П., Кілянчук Ю.В. Прогнозування фінансової безпеки підприємства з використанням лінгвістичного класифікатора. *Гроші, фінанси і кредит*. 2017. С.173 – 179. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/8_2017_ukr/31.pdf
14. Швець Ю.О. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С.162 – 168. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-1-2017/36.pdf>.
15. Інтернет – провайдери у Покровську та Мирнограді URL: <https://www.06239.com.ua/catalog/12-493/internet-svaz-telefonija/internet-provajdery> (дата звернення: 28.10.2020).

16. Офіційний сайт компанії ТОВ «Альтаір+» URL: <https://altairline.net/pokrovsk/equipment/> (дата звернення 28.10.2020).
17. Бернар М.М. Фінанси підприємств: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352с.
18. Непочатенко О.О Фінанси підприємств: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 328с.
19. Вовкач О.Д. Гроші та кредит: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424с.
20. Коваленко Д. І. Гроші та кредит : теорія і практика: навч. посібник. 4-те вид. Київ: Каравела, 2012. 360с.
21. Сумко Н.М. Гроші і кредит: практикум. КНТЕУ, 2012. 60 с.
22. Шевчук О.А. Система державного фінансового контролю: формування та розвиток в Україні: *монографія*. Ірпінь: Університет ДФС України, 2016. 378 с.
23. Піхоцький В. Ф. Система державного фінансового контролю в Україні: концептуальні засади теорії та практики: *монографія*. Львів: політехніки, 2014. 334с.
24. Осмяченко В.О. Інформаційні системи і технології в обліку. Київ: КНТЕУ, 2013. 58с.
25. Галицька Е.В., Ковтун Н.В. Фінансова статистика: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2012. 440 с.
26. Березовська Л.О. Сучасний стан та напрями удосконалення спеціального режиму прямого оподаткування в аграрному секторі економіки України. *Науковий вісник НУБіП України*. 2010. Вип. 154. С.85-92.
27. Москаль І.І. Ризики і загрози фінансовій безпеці держави в інвестиційній сфері. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: «Економіка». 2013. Вип. 23. С. 78–82.
28. Стратегія національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється»: затв. указом Президента України від 08.06.2012 № 389/2012. *Урядовий кур'єр*. 2012. 26 червня.

29. Дубінчак В. М. Правоохоронна діяльність: сутність, суб'єкти, засоби забезпечення (теоретико-правовий аспект): автореф. дис.... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2010. 20 с.

30. Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2012 р. № 569-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80>.

31. Васильєва Т. С. Адміністративно-правовий режим господарської діяльності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 21 с.

32. Васенко В. К. Фінансова безпека держави : навч. посіб. Суми : Ярославна, 2013. 234 с.

33. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : затв. наказом М-ва економіки України від 29.10.2013 № 1277 URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.

34. Регіональна економіка : підручник/ за ред. Є. П. Качана. Київ: Знання, 2011. 670 с. URL: http://pidruchniki.ws/1974041038608/rps/agropromisloviy_kompleks_ukrayini#657.

35. Миколайчук А. Б. Методичний підхід до прогнозування рівня фінансової безпеки держави в системі моніторингу. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 38. С. 32.

36. Ткаленко С. Фінансова безпека держави в умовах посилення глобалізаційних процесів. *Міжнародна економічна політика*. 2013. № 1 (18). С. 87–104.

37. Давидюк Т. В. Фінансово-економічна безпека чи фінансова складова економічної безпеки: епістемологічний підхід. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2013. Вип. 1 (25). С. 39–51.

38. Ляшенко О. М. Специфічні властивості фінансової безпеки підприємства. *Управління проектами та розвиток виробництва*. 2012. № 4 (44). С. 27–32.

39. Папехин Р. С. Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятия : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.10 URL: <http://www.volgu.ru>.

40. Фінансова безпека банків у системі забезпечення фінансової безпеки держави. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ, серія економічна*. 2011. Вип. 2. С. 328-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2011_2_39.

41. Білоус В.Т. Правове регулювання інвестиційної безпеки – складова фінансової безпеки держави. *Наука і правоохоронна...* 2017. № 1(35). С. 12-20.

42. Бригінець О.О. Діалектика виникнення та теоретико-методологічний інструментарій дослідження фінансової безпеки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 5. С. 23-26.

43. Фінансово-економічна безпека: навчальний посібник / Якушик І. Д., Головій В. М., Городецька Т. Е., Бузинар Б. А. Київ: «Зовнішня торгівля», 2012. 416 с.

44. Бригінець О.О. Правове регулювання фінансової безпеки України: монографія. Ірпінь: Університет ДФС України. 2016. 362с.

45. Бригінець О.О. Правове забезпечення інформаційної безпеки держави як окремого елементу економічної безпеки держави. *Електронне наукове фахове видання «Порівняльно-аналітичне право»*. 2016. № 4. С. 140-142.

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
2 "Баланс"

	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2018	1 2	3 1
Підприємство <u>ТОВ "Альтаір+"</u>	за ЄДРПОУ	21560766		
Територія <u>Україна</u>	за КОАТУУ	8039100000		
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	230		
Вид економічної діяльності <u>Діяльність у сфері проводового електрозв'язку</u>	за КВЕД	61.10		
Одиниця виміру: тис. грн. <u>без десяткового знака</u>	Контрольна сума			
Адреса <u>м.Покровськ, м-н Шахтарський, 9</u>				

Баланс
на 31 грудня 2018 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	1000	36347	45433
первісна вартість	1001	149809	187261
накопичена амортизація	1002	(113462)	(141828)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	61059	76324
Основні засоби:	1010	2025612	2532015
залишкова вартість			
первісна вартість	1011	2244518	2805648
Знос	1012	(218906)	(273633)
Інвестиційна нерухомість	1015	70425	88032
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	70425	88032
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	64	80
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	5	7
Інші необоротні активи	1090	23726	29657
Усього за розділом I	1095	2217238	2771548
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	1101	16949	21186
Поточні біологічні активи	110		
Незавершене виробництво	120		
Готова продукція	1103		
Товари	1104	10930	13662
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	83922	104903
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	1135	2120	2650
за виданими авансами	1130	20714	25892

у тому числі з податку на прибуток	1136	712	889
з нарахованих доходів	1140	241	301
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	265324	331655
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	77620	97025
Витрати майбутніх періодів	1170	2072	2590
Інші оборотні активи	1190	13284	16605
Усього за розділом II	1195	455272	569089
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	467801	584751
Баланс	1300	3140311	3925388

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований пайовий капітал	1400	1070071	1337589
Капітал у оцінках	1405	1869116	2336395
Додатковий капітал	1410	94027	117534
Резервний капітал	1415	50928	63661
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(782168)	(977710)
Усього за розділом I	1495	2301976	2877469
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	128336	160421
Довгострокові кредити банків	1510	171550	214438
Інші довгострокові зобов'язання	1515	42237	52796
Довгострокові забезпечення	1520	54365	67957
Усього за розділом II	1595	396489	495611
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	187924	234905
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	26038	32547
товари, роботи, послуги	1615	93010	116263
розрахунками з бюджетом	1620	25123	31404
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	2764	3455
розрахунками з оплати праці	1630	11614	14518
одержаними авансами	1635	20469	25586
розрахунками з учасниками	1640	434	542
із внутрішніх розрахунків	1645	306	382
Поточні забезпечення	1660	59957	74947
Доходи майбутніх періодів	1665	2752	3440
Інші поточні зобов'язання	1690	11455	14319
Усього за розділом III	1695	441846	552308
Баланс	1900	3140311	3925388

В.о. Директора

Головний
бухгалтер

Додаток Б

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку
2 "Баланс"

			КОДИ		
			2019	1 2	3 1
Підприємство	ТОВ "Альтаір+"	Дата (рік, місяць, число)	за ЄДРПОУ	21560766	
Територія	Україна		за КОАТУУ	8039100000	
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю		за КОПФГ	230	
Вид економічної діяльності	Діяльність у сфері проводового електрозв'язку		за КВЕД	61.10	
Одиниця виміру: тис. грн.	без десяткового знака		Контрольна сума		
Адреса	м.Покровськ, м-н Шахтарський, 9				

Баланс
на 31 грудня 2019 р.

Форма N 1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	1000	45433	46748
первісна вартість	1001	187261	197263
накопичена амортизація	1002	(141828)	(150515)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	76324	111311
Основні засоби:	1010	2532015	2495670
залишкова вартість			
первісна вартість	1011	2805648	2845351
Знос	1012	(273633)	(349681)
Інвестиційна нерухомість	1015	88032	88028
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	88032	88028
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	80	80
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7	7
Інші необоротні активи	1090	29657	192243
Усього за розділом I	1095	2771548	2934087
II. Оборотні активи			
Виробничі запаси	1101	21186	19905
Поточні біологічні активи	110		
Незавершене виробництво	120		
Готова продукція	1103		1532
Товари	1104	13662	11095
Векселі одержані	150		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	104903	127239
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	1135	2650	5455
за виданими авансами	1130	25892	21512
у тому числі з податку на прибуток	1136	889	

з нарахованих доходів	1140	301	297
із внутрішніх розрахунків	1145		2603
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	331655	283776
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	97025	103264
Витрати майбутніх періодів	1170	2590	32123
Інші оборотні активи	1190	16605	13838
Усього за розділом II	1195	569089	622639
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	584751	637435
Баланс	1300	3925388	4194161

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований пайовий капітал	1400	1337589	1337589
Капітал у оцінках	1405	2336395	2326875
Додатковий капітал	1410	117534	117534
Резервний капітал	1415	63661	63661
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(977710)	(903089)
Усього за розділом I	1495	2877469	2942569
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	160421	160421
Довгострокові кредити банків	1510	214438	206199
Інші довгострокові зобов'язання	1515	52796	171121
Довгострокові забезпечення	1520	67957	67546
Усього за розділом II	1595	495611	605287
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	234905	234791
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	32547	60055
товари, роботи, послуги	1615	116263	93071
розрахунками з бюджетом	1620	31404	64983
у тому числі з поатку на прибуток	1621		39147
розрахунками зі страхування	1625	3455	2223
розрахунками з оплати праці	1630	14518	11320
одержаними авансами	1635	25586	27297
розрахунками з учасниками	1640	542	542
із внутрішніх розрахунків	1645	382	303
Поточні забезпечення	1660	74947	77401
Доходи майбутніх періодів	1665	3440	4700
Інші поточні зобов'язання	1690	14319	69621
Усього за розділом III	1695	552308	646305
Баланс	1900	3925388	4194161

В.о. Директора

Головний
бухгалтер

Додаток В

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку 3

Підприємство	ТОВ "Альтаір+"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	Україна	за ЄДРПОУ	2018
Орган державного управління		за КОАТУУ	21560766
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВ	за СПОДУ	8039100000
Вид економічної діяльності	Діяльність у сфері провідного електрозв'язку	за КОПФГ	230
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		за КВЕД	61.10
		Контрольна сума	

Звіт про фінансові результати

за 2018 р.

Код за ДКУД 1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	867 377	693 902
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(551909)	(441527)
Валовий:			
Прибуток	2090	315 468	252 374
Збиток	2120		
Інші операційні доходи	2120	61 323	49 058
Адміністративні витрати	2130	(146958)	(117566)
Витрати на збут	2150	(57974)	(22379)
Інші операційні витрати	2180	35652	28522
Фінансові результати від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	136 206	108 965
Збиток	2195		
Інші фінансові доходи	2220	15 904	12 723
Фінансові витрати	2250	(49613)	(39690)
Втрати від участі в капіталі	2255	20	16
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
Прибуток	2290	102 477	81 982
Збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(19866)	(15892)
Чистий фінансовий результат			
Прибуток	2350	82 611	66 089

Збиток	2355	
--------	------	--

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Сукупний дохід	2465	64883	51906
----------------	------	-------	-------

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	138 776	111 021
Витрати на оплату праці	2505	272 849	218 279
Відрахування на соціальні заходи	2510	55 895	44 716
Амортизація	2515	67 649	54 119
Інші операційні витрати	2520	231 609	185 287
Разом	2550	792 493	633 994

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	5 350 356 571	4 280 285 257
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	5 350 356 571	4 280 285 257
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,003	0,0028
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,003	0,003
Дивіденди на одну просту акцію	340		

В.о.Директора

Головний бухгалтер

Додаток Г

Додаток
до Положення (стандарту) бухгалтерського
обліку 3

Підприємство	ТОВ "Альтаір+"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	Україна	за ЄДРПОУ	2019
Орган державного управління		за КОАТУУ	21560766
Організаційно-правова форма господарювання	ТОВ	за СПОДУ	8039100000
Вид економічної діяльності	Діяльність у сфері провідного електрозв'язку	за КОПФГ	230
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		за КВЕД	61.10
		Контрольна сума	

Звіт про фінансові результати

за 2019 р.

Код за ДКУД

1801003

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	858 999	867 377
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(570846)	(551909)
Валовий:			
Прибуток	2090	288 153	315 468
Збиток	2120		
Інші операційні доходи	2120	62 784	61 323
Адміністративні витрати	2130	(124424)	(146958)
Витрати на збут	2150	(55943)	(57974)
Інші операційні витрати	2180	34484	35652
Фінансові результати від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	136 084	136 206
Збиток	2195		
Інші фінансові доходи	2220	17 220	15 904
Фінансові витрати	2250	(71744)	(49613)
Втрати від участі в капіталі	2255		20
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
Прибуток	2290	81 559	102 477
Збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(16676)	(19866)

Чистий фінансовий результат			
Прибуток	2350	64 883	82 611
Збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Сукупний дохід	2465	64883	82611
-----------------------	-------------	--------------	--------------

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	133 788	138 776
Витрати на оплату праці	2505	284 013	272 849
Відрахування на соціальні заходи	2510	58 018	55 895
Амортизація	2515	119 314	67 649
Інші операційні витрати	2520	190 566	231 609
Разом	2550	785 699	792 493

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	5 350 356 571	5 350 356 571
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	5 350 356 571	5 350 356 571
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,003	0,0044
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,003	0
Дивіденди на одну просту акцію	340		

В.о.Директора

Головний бухгалтер

Звіт
оператора телекомунікацій про якість телекомунікаційних послуг
за 2019 рік

Подать	Термін подання
Оператори телекомунікацій - НКРЗІ	до 30 січня після звітного періоду

Форма № 11-ЯТП
(річна)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення НКРЗ
15.04.2010 № 174

Код рядка	Респондент:
0101	Найменування (м.а. Товариство з обмеженою відповідальністю "АЛБТАР-ЦЕНТР"
	Місцезнаходження (Місце проживання): 85307, місто Покровськ мкр-н Шахтарський, 91,
0102	(повний) імені, області (Автономна Республіка Крим, район, містський пункт, вулиця, провулок, площа тощо, № будинку/кварталу, № квартири/офісу)
0201	Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ/Ідентифікаційний номер фізичної особи - підприємця-платника податків 40302344
0202	Код території за КОАТУУ
0203	Код виду економічної діяльності за КВЕД
0204	Код організаційно-правової форми господарювання за КОПФГ
0205	Код міністерства, іншого ЦОВВ, якому підпорядкований оператор зв'язу за КОДУ *

1. Рівні показників якості телекомунікаційних послуг та обслуговування споживачів

Код рядка	Найменування показника (параметра) якості телекомунікаційної послуги, який визначений НКРЗ для оприлюднення	Одиниця виміру	Рівень, який встановлений центральним органом виконавчої влади в галузі зв'язу (ЦОВЗ)	Рівень, який був запланований на звітний рік***	Дослужтий рівень за звітний рік***	Запланований рівень на поточний рік
A	B	1000	2000	3000	4000	5000
0300	Послуги фіксованого телефонного зв'язу:					
0301	Відсоток заєв про підключення клієнтського обладнання споживачів до мережі місцевого телефонного зв'язу, виконаних за нормований час	%	не менше 90	0,00	0,00	0,00
0302	Відсоток справних таксофонів	%	не менше 90	0,00	0,00	0,00
0303	Відсоток заєв про пошкодження телекомунікаційної мережі, виконаних за нормований час	%	не менше 65	0,00	0,00	0,00
0304	Відсоток рахунків, на які були отримані звернення від споживачів щодо їх некоректності (неправильності)	%	не більше 1	0,00	0,00	0,00
0305	Відсоток неуспішних викликів для міжміських викликів	%	не більше 10	0,00	0,00	0,00
0306	Відсоток неуспішних викликів для міських викликів	%	не більше 5	0,00	0,00	0,00
0307	Відсоток викликів, які відповідають нормам за часом відповіді до системи інформаційно-довідкового обслуговування (СІДО) оператора.	%	не менше 95	0,00	0,00	0,00

0307	Відсоток викликів, які відповідають нормам за часом відповіді до системи інформаційно-довідкового обслуговування (СІДО) оператора.	%	не менше 95	0,00	0,00	0,00
0308	Відсоток неуспішних викликів для місцевих викликів до служб екстреної допомоги (СЕД)	%	не більше 5	0,00	0,00	0,00
0309	Відсоток з'єднань, що відповідають нормам за якістю передачі мовної інформації, для методів оцінки за автоматичним методом вимірювання якості передачі мови	%	не менше 85	0,00	0,00	0,00
0400	Послуги рухомого (мобільного) зв'язку:					

0401	Відсоток рахунків, на які були отримані звернення від споживачів щодо їх невпорядкованості (неправильності)	%	не більше 1	0,00	0,00	0,00
0402	Відсоток неуспішних викликів для національних викликів	%	не більше 10	0,00	0,00	0,00
0403	Коефіцієнт надоступності мережі		не більше 0,05	0,00	0,00	0,00
0404	Відсоток встановлених з'єднань, які закінчилися передчасним роз'єднанням не за ініціативою абонента для національних з'єднань	%	не більше 5	0,00	0,00	0,00
0405	Відсоток з'єднань, що відповідають нормам за якістю передачі мовної інформації, для методів оцінки за автоматичним методом вимірювання якості передачі мови	%	не менше 70	0,00	0,00	0,00
0406	Середня швидкість передавання даних (для HTTP)	Mbit/s	Не встановлено	0	0	0
0407	Відсоток недоставлених текстових повідомлень SMS	%	не більше 5	0,00	0,00	0,00
0408	Відсоток неуспішних спроб приєднання до мережі з комутацією пакетів	%	не більше 10	0,00	0,00	0,00
0500	Послуги з доступу до Інтернет:					
0501	Відсоток заяв про пошкодження мережі передачі даних загального користування, виконаних за нормованим час	%	не менше ніж 65%	99,00	97,00	99,00
0502	Відсоток рахунків, на які були отримані звернення від споживачів щодо їх невпорядкованості (неправильності)	%	не більше ніж 1%	1,00	1,00	1,00
0503	Відсоток успішних реєстрацій у мережі для послуг із доступу до Інтернету	%	не менше ніж 90%	90,00	99,00	90,00
0504	Відсоток відривів реєстрації у мережі для послуг із доступу до Інтернету	%	не більше ніж 10%	1,00	1,00	1,00
0505	Час затримки передачі даних в один бік для послуг із доступу до Інтернету	мс	Не встановлено	40	35	40